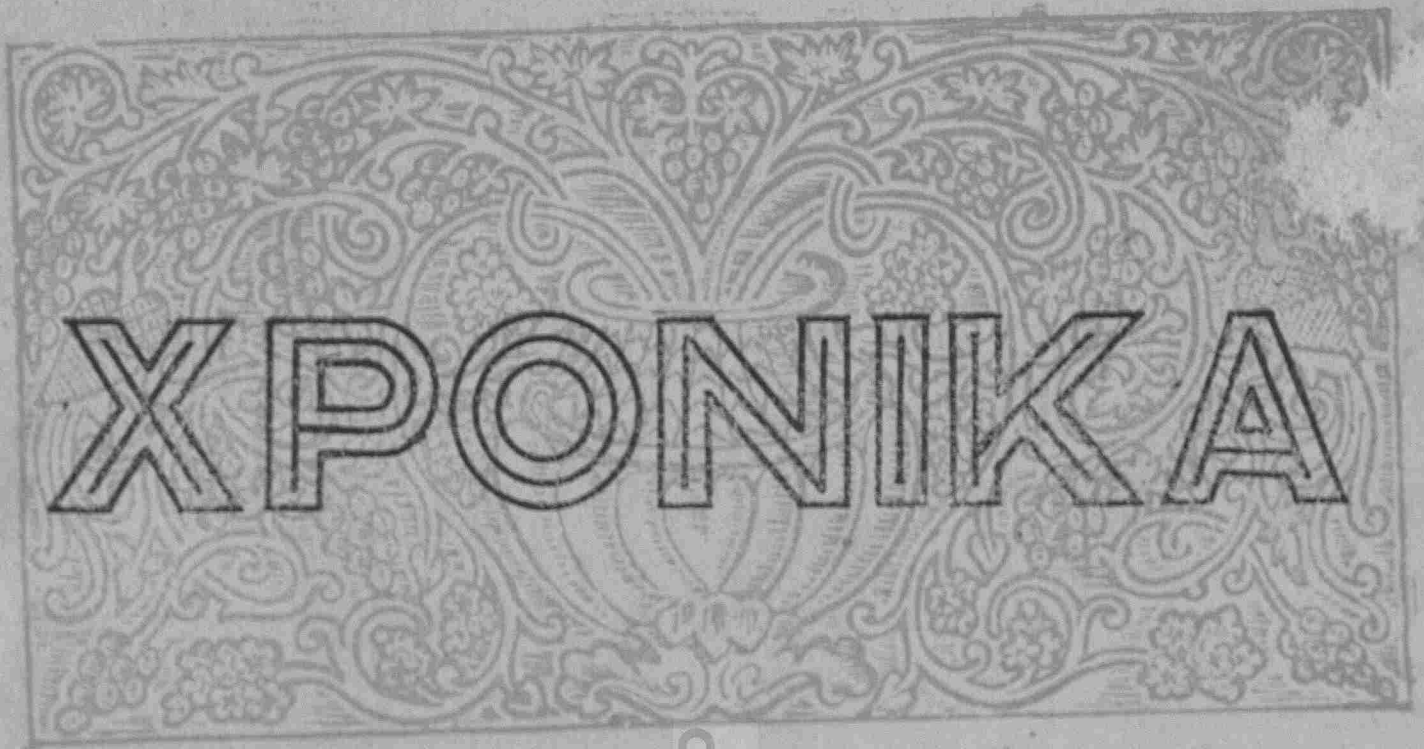

ΗΡΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ

ΑΘΗΝΑ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ
Α. ΠΡΩΤΟΠΑΤΗΣ
Ρ. ΖΕΡΗΣ
ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΛΜΑΣ
ΝΑΝΑ ΑΝΤΩΝΙΟΥ
Ο. ΠΡΩΤΑΙΟΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥΛΗ
Δ. Μ.
Χ. ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΟΣ
Ε. ΑΒΑΣ ΥΑΝΙΚ - Ν. ΗΑΤΚΟ
ΠΕΤΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΟΣ
ΔΡΟΣΟΣ ΝΟΤΗΣ

SAYI 4

ΧΡ. Α ΑΡ 4

SISMANOGLIO
MEGARO

ΚΕΦΑΛΙ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΑΘΗΝΑΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ποδ. Β Χρ. Α'—'Αρ 4, Σεπτέμβριος 1945

ΟΙ ΓΡΗΟΥΛΕΣ

Charles Baudelaire

Α

Στις γέριμες πρωτεύουσες φιδόσυρτοί 'νε οί δρόμοι
Κι' όλα, ως κ' ή φρίκη, μέσα τους φαντάζουν μαγικά,
Κι' εγώ φυλάγω, ή μαύρη μου γιατί τὸ θέλει ή γνώμη,
Κάτι πλάσματα ἀλλόκοτα, σωμένα, θελκτικά.

Τέρατα πὸν ήταν μιὰ φορά, γυναίκες. 'Επονίνη,
Λαίς! Καμπούρικα, τρεκλά, στριμένα, ἄς τὰ πονεῖ
Κάθε ψυχή, πὸν μιὰ ψυχή μόνη τοὺς ἔχει μείνει.
Τρύπια εἶναι τὰ φουστάνια τους, ψυχρὸ εἶνε τὸ πανί,

Καὶ δέρνει τ' ἄπονον βορηᾶ τὸ καμουτσι καὶ πάνε
Τρέμοντας μέσα στὰ δμνιμπους, τὰ κάρρα, τὸ βουητὸ,
Καὶ στὸ πλευρὸ, σὰ φυλαχτὸ, σφιχτὰ-σφιχτὰ κρατᾶνε
Μὲ γρίφους ἢ μὲ πούλουδα σακκοῦλι κεντητὸ.

Παραπατοῦνε τρεχατὰ, ξεκούρδια παιχνίδια·
Σέρνονται σὰν πού σέρνονται τὰ λαβωμένα ζὰ,
Ἡ ἀθέλητα χοροπηδοῦν καὶ μὲ κουδούνια εἶν' ἴδια
Ὅπου κρεμιέται Δαίμονας ἄπυτος! Μισερά,

Σπασμένα, ὅμως τὰ μάτια τους τριβέλια καὶ τρυποῦνε,
Λάμπουν σὰ λάκκοι ὅπου κοιμᾶται νύχτα τὸ νερό.
Θεϊκὰ σὰν κοριτσιοῦ μικροῦ τὰ μάτια τους γελοῦνε
Γεμάτα ξάφνισμα μπροστὰ σ' ὅ,τι εἶναι λαμπερό.

Μήπως προσέξατε κ' ἐσεῖς συχνὰ πού παραμοιάζει
Τῆ γρηᾶς τὸ νεκροσέντουκο σὰν τοῦ παιδιοῦ μικροῦ;
Στὰ ὅμοια αὐτὰ τὰ φέρετρα σοφὸς ὁ Χάρος βάζει
Ἐνα σύμβολο ἀλλόκοτο, πικρὸ καὶ τρυφερό.

Κι' ὅταν πάρει τὸ μάτι μου ἐν' ἀλίμονο φᾶσμα
Τοῦ Παρισιοῦ τῆ μυρμηγκιά κάπου νὰ διαπερνᾶ,
Πάντα μου λέγω πὼς αὐτὸ τὸ τρέμουλο τὸ πλᾶσμα
Ἀγάλι-ἀγάλι πάει νὰ βρεῖ τὴν κούνια του ξανά.

Ἐξὸν ἄν, ξεψαχνίζοντας τ' ἀταίριαστα αὐτὰ μέλη,
Μὲ πάρον γεωμετρικοὶ βαθιοὶ συλλογισμοὶ
Καὶ λέω τάχα πόσες φορὲς ν' ἀλλάξει σχῆμα θέλει
Τὸ κουτὶ ὅπου σωριάζεται τὸ κάθε τους κορμί.

Πηγᾶδια εἶνε τὰ μάτια αὐτὰ μὲ δάκρυα μυριάδες,
Χοάνες πού ἓνα μέταλλο πιτίλισε βαθειά...
Μάτια μυστηριώδικα μὲ ἀνίκητες γλυκάδες
Γιὰ κεῖνον πού τὸν βύζαξε πικρὴ ἡ Κακοτυχιά!

B

Τούτη Ἐστιάδα ἐρωτικὴ σ' ἀλλοτινὸ Φρασκάτι.
Ἰέρεια αὐτῆ τῆς Θάλειας--ἀπ' τὸν ὑποβολέα,
Ἄν ζοῦσε, ἴσως νὰ μάθαινες τ' ὄνομα--ἄλλη δροσάτη
Στὰ νιᾶτα τὴν καμάρωνε τοῦ Τίβολι (*) ἢ ἀλέα,

Σημ. Τὸ «Τίβολι» καὶ τὸ «Φρασκάτι», πίκρο καὶ κερνεῖο, ἦσαν κέντρα πολὺ τῆς μόδης τὸν καιρὸ τοῦ Λουὶ Φίλιπ, ὅπου σόχραζαν ὅλες ο

Μὲ ὅλες μεθῶ! μὰ μὲς σ' αὐτὰ τὰ πλάσματα πού κλαίγαν
Ἀδύναμα, εἶχαν μεριές γιὰ μέλι τὸν καημὸ,
Τοὺς δάνειζ' ἡ Ἀφροσίωση φτερὰ κι' αὐτὲς τῆς λέγαν:
«Φέρε με, Ἰπλόγριφω γερὲ, φηλὰ ὡς τὸν οὐρανό!»

Ἡ μιὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα τῆς σιτὸν πόνο μαθημένη,
Ἡ ἄλλη πού τῆς φαρμάκωσε τὴ ζήση ἢ παντρειά,
Ἡ ἄλλη ἀπὸ τὸ παιδίκι τῆς Παναγιά σπαθαγμένη,
Γεμίζανε ὅλες ποταμὸ μὲ δάκρυα πικρὰ!

Γ

Ἄ! πόσες γρηοῦλες σὰν κι' αὐτὲς δὲν ἔχω ἀκολουθήσει!
Μιὰ μὲς στίς ἄλλες κάθιζε γεμάτη συλλογὴ
Σ' ἓναν πάγκο παράμερα, τὴν ὥρα πού στὴ δύση
Ἀνοίγει ὁ ἥλιος κόκκινη σιτὸν οὐρανὸ πληγῆ,

Ν' ἀκούσει μουσικὴ στρατοῦ πού οἱ χάλκινοί τους τόνοι
Πλημμυροῦνε τὰ πάγκα μας κάποτε τίς βραδυές
— Χρυσὲς βραδυές πού θ' ἄλεγε κανεὶς πὼς ξανανειώνει—
Χύνοντας λίγο ἠρωϊσμὸ σιτὸν ἀστῶν τίς καρδιές.

Ὀλόβια ἀκόμη τούτη δῶ, περιφανιὰ γεμάτη,
Μὲ δίψα τὴν πολεμικὴ ρουφοῦσετὴ φωνή,
Κι' ἀνοίγονταν τὸ μάτι τῆς σὰ γεροσητοῦ μάτι.
Τὸ μέτωπό τῆς, μάρμαρο, γιὰ δάφνη εἶχε γενεῖ!

Δ

Χωρὶς παράπονο, στωϊκὲς, ἡ μοῖρα σᾶς πηγαίνει
Στῆς πολιτείας ἀνάμεσα τὸ χάος τῆς ζωντανῆς,
Ἄγιες ἢ πόρνες, μὲ καρδιὰ μητέρας ματωμένη,
Πού τ' ὄνομά σας μιὰ φορὰ μελέταγε ὁ καθείς.

Ἡ μιὰ κι' ἄν ἦταν ἡ ὁμορφιά κι' ἡ δόξα ἄν ἦταν ἡ ἄλλη,
Κανεὶς δὲ σᾶς γνωρίζει πιά! μπεκρὴς ὅταν σᾶς δεῖ

παριζιάντικες ὁμορφές τοῦ κόμου καὶ τοῦ ἡμικόμου. Ὅταν ὁ Μπωντελαίρ ἔγραψε τὸ ποίημά του, στὸ 1839, τὴ κέντρα αὐτὰ ἦσαν πιά μονίχαι ἐνάμνηση.

Μ' ἔρωτα κοροϊδευτικὸ περνώντας σᾶς προσβάλλει·
Ξοπίσω σας χοροληδᾶ κακόψυχο παιδί.

Νὰ ζεῖτε τῶχτε ντροπῆς, Ἰακίοι ζαμουριασμένοι,
Τοῖχο-τοῖχο πηγαίνετε, σκυφτὲς, δειλὲς πολὺ·
Κανέννας δὲ σᾶς χαιρετᾶ, κανέννας δὲ σᾶς κρένει!
Τῆς ἀνθρωπότης τρίματα, τὸ αἰώνιο σᾶς καλεῖ!

Μὰ ἐγὼ, μὰ ἐγὼ ποὺ στοργικὰ μακρονάθε σᾶς κυττάζω
Κι' ἀνήσυχος τὰ βήματα μετρῶ τὰ σφαλερὰ,
Σὰ νᾶμουνα πατέρας σας, ὦ θᾶμα! δοκιμάζω
Δίχως νὰ τὸ γνωρίζετε μιὰ ἀπόκρυφη χαρὰ:

Κάθε καινούργιο πάθος σας τὸ βλέπω νὰ φουντώνει·
Ζῶ τις χαμένες μέρες σας, μαῦρες ἢ φωτεινὲς
Στις ἀμαρτίες ἢ πολλαπλῆ καρδιά μου ξεφραγνώνει!
Βαθειὰ ἢ ψυχὴ μου μ' ὄλες σας λάμπει τις ἀρετὲς!

Ρημάδια ἔσεῖς! φαμίλια μου! πνεύματα ἀδελφικά μου!
Τὸ κάθε βράδυ ἐπίσημα σᾶς ἀποχαιρετῶ!
Γιὰ ποὺ ὀγδοντάρεις Εὔες μου, φεύγετε ἀπὸ 'δὼ χάμου
Ποὺ γράπωσε βαρὺ τοῦ Θεοῦ τὸ χέρι τὸ φριχτὸ!

Ἀνέκδοτη μετάφραση

Α. ΠΡΩΤΟΠΑΤΣΗ

Η ΔΙΚΗ ΤΩΝ ΤΟΝΩΝ

Η ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΔΙΔΩΗ ΤΟΥ ΚΑΘ' ἩΜΕΙΣ Ι. Θ. ΚΑΡΑΙΔΗΣ

Μ' αὐτὸν τὸν τίτλο, τὸ 1942, ἐκδόθηκε στὴν Ἀθήνα, ἓνα βιβλίο, κάπου 300 σελίδες, ποὺ περιέχει ὅλα τὰ πρακτικὰ μιᾶς μεγάλης δίκης ποὺ γένηκε στὴν πόλιν αὐτή.

Τὸ βιβλίο αὐτὸ—ἐκδόση «Ν. Ἐστίας»—ὅπως πληροφοροῦμαστε, ἔγινε ἀνάσπαστο καὶ ἔχει ἐξαντληθεῖ.

Μ' ὅλ' αὐτὰ, μὲ πολλοὺς κόπους ἔπεσε στὰ χέρια μας ἓνα ἀντίτυπο καὶ τότε τὸ θεωρήσαμε καθήκον νὰ δώσουμε στοὺς ἀγαπητοὺς ἀναγνώστες μας μιὰ ἰδέα γιὰ τὸ βιβλίο αὐτὸ, ἀφοῦ κι' ἓνας ἀπὸ τοὺς σκοποὺς τοῦ περιοδικοῦ μας εἶναι νὰ πληροφορεῖ τοὺς ἀναγνώστες του γιὰ κάθε τι σημαντικὸ ποὺ γένηκε καὶ ποὺ πᾶσι νὰ γίνει στὴν περιοχὴ τῆς Τέχνης καὶ τοῦ πνεύματος. Νὰ δώσουμε μιὰ ἰδέα γιὰ τὴν πολυκροτῆ αὐτῆ δίκη ποὺ ἀναστάτωσε τὴν Ἀθήνα, ποὺ κινήτοποίησε καθηγητὲς πανεπιστημίων, ἐπιστήμονες, ὑπουργοὺς, στρατηγοὺς, λόγιους, λογοτέχνες, φιλόλογους κι' ὅλο τὸ φοιτητικὸ κόσμο.

Θὰ προσπαθήσουμε λοιπὸν ὅσο μᾶς εἶναι δυνατό, μὲ τὸν περιορισμὸ τοῦ χώρου, νὰ κατατοπίσουμε τὸν ἀναγνώστη στὴ «μεγάλῃ αὐτῇ ἑλληνικῇ ὑπόθεσιν»:

Ὁ κ. Ι. Θ. Καραιδῆς εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς πρὸ διαλεχτοὺς καὶ πρὸ σοφοὺς καθηγητὲς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ἀθήνας. Διδάσκει τὴν Ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν Φιλολογίαν καὶ ἔχει κληθεῖ γιὰ τὴν ἔδρα αὐ-

τὴ ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης. Ἐχει συγγράψει πολλὰ καθαρὰ φιλολογικὰ ἔργα ποὺ ἔχουν δημοσιευθεῖ σὲ ἑλληνικὰ καὶ σὲ ξένα περιοδικὰ. Εἶναι συνεργάτης ξένων κριτικῶν περιοδικῶν καὶ ἔχει σπουδάσει στὴν Αὐστρία καὶ στὴ Γερμανία.

Ὁ κ. Ι. Θ. Καραιδῆς κατηγορήθηκε ἀπ' αὐτὴ τὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ γι' αὐτοὺς τοὺς παρακάτω λόγους:

1) Γιατὶ, δήθεν, προσπαθεῖ μὲ δημοσιεύματα νὰ κλονίσῃ τὴν ἀξία τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ νὰ γεννήσῃ ἀμφιβολίες γιὰ τὴ χρησιμότητά του.

2) Γιὰ τὸ γλωσσικὸ τοῦ ἰδίωμα καὶ γιὰ τὸ ὀρθογραφικὸ σύστημα ποὺ μεταχειρίζεται στὰ δημοσιεύματά του.

3) Γιατὶ ἔχει δηλώσει στοὺς φοιτητὲς, ὅτι θὰ ἐξεταστοῦν ἀπὸ τὰ βιβλία του.

4) Γιατὶ ἐπιζητεῖ μὲ τὴν ἰδιότητα τοῦ καθηγητῆ νὰ ἐπιβάλλῃ μὲ πραξικόπημα τις γλωσσικὰς του ἰδέας.

Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθεῖ π' ὅς ὁ κ. Ι. Θ. Καραιδῆς ἔχει ἐκδώσει τελευταῖα τοῦτα τὰ βιβλία:

1) «Φιλολογικὴ Ἑρμηνεία» τὸ 1939.

2) «Ἑλληνικὴ κλασσικὴ Παιδεία» β' ἐκδόση τὸ 1941.

3) «Σχόλια στὸν Θουκυδίδην» τὸ 1941.

Στὰ δύο τελευταῖα βιβλία ὁ κ. καθηγητῆς ἔχει καταγγέσει τὰ πνεύματα

και μεταχειρίζεται μόνο την δξεία.

Τώρα, όπως παραξενεύτηκαν οι λογικοί άνθρωποι της Αθήνας, έτσι θα παραξενευτήκατε και σεις διαβάζοντας τον τίτλο της δίκης και κατόπι τα άρθρα της κατηγορίας. Έχετε απόλυτα δίκιο.

Ενώ η δίκη έπρεπε να διεξαχθεί πάνω στη δεύτερη κατηγορία, (άλλωστε η ήμερησία διάταξη των συνεδριάσεων της Φιλοσοφικής Σχολής μόνο αυτήν έγραφε) το ζήτημα, παρά τις αρχές που επικρατούν και που πρέπει να τις σεβόμαστε, πήρε προέκταση καθώς βλέπετε στις άλλες τρεις κατηγορίες, για να προεκταθεί ακόμη περισσότερο κατόπι στο γλωσσικό ζήτημα και να καταντήσει, όπως λέγει ο κ. Γ. Παλαστράτου στην υπεράσπισή του, να κρίνεται ο πνευματικός πολιτισμός της Ελλάδας.

Είναι ιδίωμα κάποιων ανθρώπων να κρύβονται πίσω από μια δήθεν λογική τους κρίση. Και άλλοι (τι κακοήθεια) να γκρεμίζουν έτσι με ένα φύσημα την χάρτινη επιχειρηματολογία τους. Είμαστε μαθημένοι κι' εδώ στην Πόλη από τέτοια πράγματα.

Έτσι και κάποιοι συνάδελφοι του κ. Καθηγητή, θεληματικά παρανοώντας εκείνα που γράφει, διαστρέφοντας τις γνώμες του και αντιστρέφοντας τις φράσεις του, τον έβρισαν, τον συκοφάντησαν άχαρακτρήιστα, τον είπαν παραχοποιό, έγκληματία, ότι διδάσκει αντεθνικές, αντικλασσικές και αντιπαιδαγωγικές ιδέες. Και τέλος για κατακορύφωμα, ζήτησαν την άμση απόλυσή του, από το υπουργείο της Παιδείας και από τον Πρωθυπουργό.

Εκτός απ' αυτά προσθέστε και τούτες τις άνομες ενέργειες.

1) Στην προανάκριση ο Πρύτανης εξέτασε αποκλειστικά και μόνο κατηγορούς του κ. Κακρυδιή και κανένα υπερασπιστή.

2) Απορίφτηξε ή νόμιμη αίτηση του κατηγορουμένου να εξαιρεθούν δύο μέλη του Πειθαρχικού Συμβουλίου για βάσιμους λόγους.

3) Δεν επέτρεψαν την προφορική εξέταση στους μάρτυρες της υπεράσπισης μπρός στο Πειθαρχικό Συμβούλιο του Πανεπιστημίου, όπου έγινε και η δίκη.

4) Δύο από τους δικαστές ήταν και οι κύριοι κατηγοροί του κ. καθηγητή.

Η δίκη άρχισε και προχώρησε έτσι: Άρχισε με τις ενέργειες της Φιλοσοφικής Σχολής στις 31 του Οκτώβρη 1941. Παρά τους νόμους που επικρατούν στο Πανεπιστήμιο, τα μέλη της Φιλοσοφικής Σχολής, 15 τον αριθμό, αν εξαιρεθούν τα άλλα 4 μέλη, που ήταν υπέρ, δηλ. ο κ. Ν. Βέης, ο Ιω. Θεοδωρακόπουλος, Δ. Ζακυνθινός και Σ. Κουγέας, όλοι οι άλλοι κατήγγειλαν τον κ. Κακρυδιή στην Πρυτανεία, ή Πρυτανεία στην Σύγκλητο του Πανεπιστημίου και η Σύγκλητος τον παρέπεμψε στο Πειθαρχικό Συμβούλιο αποσιέλλοντας και ένα έγγραφο στο 'Υπουργείο της Παιδείας με την «εύχρη της άμεσου απόλυσώς του».

Η δίκη γένηκε στις 19 Ιουνίου 1942.

Το Πειθαρχικό συμβούλιο αφού ανεγνώρισε το άβασίμο και το συκοφαντικό όλων αυτών των κατηγοριών, κατέληξε σ' αυτή την απόφαση: Απόλυση δύο μηνών. Δηλαδή, μια μικρή πειθαρχική δίωξη με όλη τη σοβαρότητα που ζήτησαν να πάρουν το πράγμα οι κατηγοροί και με τ' άπειρα άνομα μέσα που μεταχειρίστηκαν.

Κι' εσείς αν πάρετε και διαβάσετε τα πρακτικά της δίκης αυτής θα δείτε πως δε βασίζεται σε τίποτα αληθινό και θα σχηματίσετε άμέσως τη γνώμη πως η ποινική δίωξη εκδόθηκε μόνο και

μόνο για την υπόληψη μιας ολόκληρης Φιλοσοφικής Σχολής.

Αυτό είναι ακόμη μια νίκη του Δημοτικισμού, ύστερα από τη δίκη του Ναυπλίου το 1914 κι' ως λένε μερικοί ότι συντελέσανε σ' αυτή και ανώτερες δυνάμεις. Αυτοί είναι οι κλονισμένοι που δε θέλουν να πιστέψουν στα ίδια τους τα μάτια, σ' αυτή την ολοφάνερη κι' αναντίρητη νίκη. Αυτό το συμπέρασμα θα βγάλει, τουλάχιστο, ένας αντικειμενικός κριτής του βιβλίου αυτού, ένας λογικός άνθρωπος.

Βλέπει κανείς στο βιβλίο αυτό τον τεράστιο αριθμό των υπερασπιστών μπρός στο μικρό των κατηγορών.

Φιγουράρουν εκεί τα μεγαλύτερα πνεύματα, οι μεγαλύτερες διάνοιες. Καθηγητές και ακαδημαϊκοί σαν τους κ. κ. Ν. Βέη, Δ. Σ. Μπαλάνο, Σ. Κουγέα, Λούβαρη, Γ. Κασημάτη, Αλ. Δελμούζο, Μ. Τριανταφυλλίδη, Δημ. Χόνδρο, Αλ. Λιτζερόπουλο, Αλ. Σβώλο, Κ. Τριανταφυλλόπουλο, Σοφία Αντωνιάδη κ. α. Εκτός απ' τους καθηγητές αυτούς φιγουράρουν οι κ. κ. Θ. Σοφούλης, Γ. Καφαντάρης, Γ. Παπανδρέου, Φ. Δραγούμης και άλλοι πολιτικοί.

Οι αντιστράτηγοι κ. κ. Α. Μαζαράκης, Αϊνιάν, Καρθαίος, Γυμνασιάρχες και λόγιοι σαν την Αγγελική Χατζημηχαήλ και τον κ. Κ. Δημαρό, λογοτέχνες σαν τους κ. κ. Θεοτοκά, Καστανάκη, Μυριβήλη, Ξερόπουλο, Μ. Μαλακάση, Α. Σικελιανό, Τ. Άγρα, Η. Βενέζη, Μ. Καραγάτση και άλλους πολλούς.

Βλέπει κανείς και διάφορα ύπομνηματα όπως τα ακόλουθα:

1) 'Υπόμνημα των πρωτοετών της Φιλοσοφικής Σχολής.

2) 'Υπόμνημα των φοιτητών της Φιλοσοφικής Σχολής.

3) 'Υπόμνημα των φοιτητών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

4) 'Υπόμνημα Φιλολόγων μαθητών του κ. Ι. Θ. Κακρυδιή.

('Ας σημειωθεί εδώ, πως απ' όλους αυτούς ένας μόνο μαθητής του βρέθηκε να τον κατηγορήσει. Ο Χ. Περακεντές. — Θα πουλήθηκε φαίνεται κι' αυτός perakende).

5) 'Υπόμνημα πτυχιούχων της Φιλοσοφικής Σχολής.

Όλα αυτά τα ονόματα μαρτυρούν τη βαρύτητα της υπεράσπισης, την υπεροχή της και συνεπώς προδιαθέτουν μια βέβαιη νίκη. Τη νίκη της ορθής σκέψης και του Δημοτικισμού.

Όλοι λοιπόν αυτοί, με αναμφισβήτητα επιχειρήματα αναίρεσαν μια — μια όλες τις κατηγορίες που επιβάρυναν τον κ. καθηγητή.

Απόδειξαν ότι ο κ. καθηγητής σ' αυτά του τα βιβλία όχι μόνο δεν κηρύττει αντεθνικές και αντικλασσικές ιδέες, αλλά είναι λάτρης και θερμός υποστηρικτής της κλασσικής παιδείας.

Έδειξαν την ορθότητα στις γνώμες του, στις ιδέες και στις φράσεις του. Τους απέδειξαν ότι:

«Η προγονοπληξία σκοτώνει τον αληθινό πατριωτισμό»

«Για να έχει το δικαίωμα, ένας λαός, να μιλάει για τους προγόνους του και να τους αντιτάσσει στους άλλους λαούς, πρέπει να είναι σε κάθε στιγμή ικανός να δείχνεται αξιός τους. Αληθώς τότε μόνον οι πρόγονοι δημιουργούν πίστιν, που είναι απαραίτητος για την ζωή, όταν οι απόγονοι έχουν συνείδησιν της αποστολής των και δεν ικανοποιούνται με την ιδιότητα του επιγόνου».

«Υπηρεσίαν έθνικην δια την Ελλάδα της αύριον προσφέρουν μόνον όσοι σφυρηλατούν με τον θαυμασμό προς το παρελθόν, αλλά και με την πίστιν εις το παρόν και εις το μέλλον, τας ψυχάς των αύριανών γενεών».

«Ο θαυμασμός πρὸς τοὺς ἀρχαίους πρέπει νὰ εἶναι πηγὴ ὁρμῆς πρὸς μεγαλοφυΐαν καὶ ὄχι μόνον θυμίαμα παθητικῆς λατρείας.»

Τοὺς ἀπέδειξαν πῶς : « ἡ διδασκαλία τῶν κλασσικῶν δὲν πρέπει νὰ περιορίζεται εἰς ἀπλοῦν πλουτισμὸν τῶν γραμματικῶν, συντακτικῶν ἀρχαιοδιφικῶν ἐν γένει γνώσεών μας, ἀλλὰ νὰ συντελεῖ εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς ψυχῆς. «Τὴν ἀπασχόλησιν μὲ τὸν ἀρχαῖον κόσμον δὲν πρέπει νὰ τὴν θεωροῦμε ὡς τέρας, ἀλλὰ ὡς μέσο νὰ κερδίσωμεν ἕνα πῶς φωτεινὸ αὐριό.»

Ἀκόμα τοὺς εἶπαν καὶ αὐτὰ :

« Ἀπὸ τὴν ἀπλήν δουρικὴν λατρείαν τοῦ ἀρχαίου κόσμου δὲν ὀφελούμεθα καθόλου, διότι ἰδανικά, ὅσονδήποτε ὑψηλά, ὅταν δὲν ἔχουν μὲ προσωπικὸ ἀγῶνα καταξιοθῆ μέσα μας, κατανοῦν νὰ δουλῶνουν τὴν σκέψιν.

Μὲ ἄλλους λόγους δὲν ἀρκεῖ νὰ λέγωμεν, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι εἶναι μεγάλοι καὶ νὰ τοὺς θαυμάζωμεν χάσκοντες. Πρέπει νὰ καταλάβωμεν διατὶ εἶναι μεγάλοι καὶ ἔπειτα νὰ ζητήσωμεν πῶς ἀπὸ τὸ μεγαλεῖον αὐτῶν θὰ δυνηθῶμεν νὰ ὀφεληθῶμεν ὑμεῖς οἱ Νεώτεροι Ἕλληνες. Ὁ ἀφελῆς θαυμασμός δὲν ὀφελεῖ.»

« Δὲν πρέπει νὰ γίνωμεν δούλοι τῶν ἀρχαίων, διότι ἡ δουλεία εἴτε ὑλικὴ εἴτε πνευματικὴ εἶναι, δὲν μπορεῖ νὰ πλάσῃ ψυχὰς ἐλευθέρους.»

« Γιατὶ πιστεύομεν στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ μας καὶ στὸν ἄλλους γύρω μας, γιατί ἀγαποῦμε τὸ σήμερον καὶ τὸ αὐριό, γι' αὐτὸ θὰ γυρίσωμε στὸ χτές, ἂν πιστεύομε πῶς μιὰ τέτοια ἀναδρομὴ θὰ μᾶς βοηθοῦσε ν' ἀνεβοῦμε. Ἄν καταφεύγουμε στοὺς ἀρχαίους, θὰ καταφύγουμε γιατί ποθοῦμε τὴ δική μας καὶ τῶν ἄλλων γύρω μας ἀνθρώπων τὴν μόρφωση.»

Τοὺς ἀπέδειξαν τέλος, ὅτι μὲ τὴ

λέξη του «ἀντιμέτωπος» μὲ τοὺς ἀρχαίους, ἐνοοῦσε τὴν «προσπίθαιαν τῶν νεωτέρων νὰ μετρήσουν τὴν ἀξίαν τους ἔχοντες ὡς μέτρον καὶ ἰδεῶδες πρῶτον τοὺς ἀρχαίους.» Μ' ἄλλους λόγους σημαίνει «τὴν ἐντατικὴν προσπάθειαν τοῦ συγχρόνου Ἕλληνας νὰ ὑψωθῆ μέχρι τῶν ἀξιῶν πού ἐγκλείει ὁ κλασσικὸς κόσμος, νὰ μορφωθῆ ἐμβραδύνων εἰς αὐτὰς καὶ οὕτω νὰ γίνῃ ἀξίος νὰ κερδίσῃ νέας νίκας ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ πεδίου.»

Ἀπέδειξαν, ὅπως ὀλοφάνερα βλέπετε, ὅτι μ' αὐτὰς τοὺς τίς ἰδέες δὲν κάνει ἀντιθέτικα καὶ ἀντικλασσικά κηρύγματα, ἀλλὰ πλέκει ἕναν «Ὑμνον εἰς τὴν Ἀρχαιότητα» καὶ ζητᾷ μιὰ βαθύτερη καὶ ἀληθινότερη θεμελίωση τῆς κλασσικῆς παιδείας.

Λέμε μόνον αὐτὰς τίς κύριες ἰδέες γιατί ἂν θέλαμε νὰ πῶμε καὶ παρὰ κάτω δὲ θὰ μᾶς ἔφθανε καὶ ὅλο τὸ περιοδικό.

Ὅταν διαβάζαμε τὸ κατηγορητήριο, τὴν ὑπερίσχιση καὶ τὴν ἀπολογία τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ἀθελα μᾶς ἦσαν στὸ γοῦ ἀγῶνες πού ἐγίναν καὶ ἐδῶ. Πολὺ δύσκολα συγκρατιοῦμαστε.

Αὐτὰς οἱ φράσεις διατυπώθηκαν καὶ ἐδῶ μ' ὅλη τὴν ἐπιστημονικότητά τους. Οἱ ἴδιες γνώμες παρανοήθηκαν θεληματικά, διαστρεβλώθηκαν οἱ ἰδέες, συκοφαντήθηκαν οἱ φράσεις, βριστήκαν τὰ άτομα. Ὅ,τι ἐγίνε ἀπαράλαχτα εἰς τὴν Φιλοσοφικὴ Σχολή. Μὰ καὶ ἡ ἴδια πάντα νίκη.

Ἄς ξαναγυρίσωμε ὁμῶς εἰς τὴν πολύκροτη δίκη. Μαροστὰ λοιπὸν εἰς τὴν ἀτράντηχτῃ ἀλήθειαν ἀναίρεσαν τὴν δεινὴν κατηγορίαν.

Ἐδῶ δόθηκε ἡ εὐκαιρία σ' ὅλους τοὺς δεινοὺς γλωσσολόγους — ὅπως ὁ Δελμοῦζος, Τριανταφυλλίδης καὶ ἄλλοι — σ' ὅλους γενικῶς πού ἀσχολήθηκαν εὐσυνείδητα μὲ τὸ ζήτημα τῆς γλώσ-

σας ν' ἀναπτύξουν τίς γνώμες τους. Ἐδῶ ἐγκεῖται καὶ μιὰ ἀπὸ τίς μεγαλύτερες ἀξίες τοῦ βιβλίου τούτου. Ὅτι δηλαδή, ἕνας πού δὲν ἔχει κατατοπιστεῖ ἄμεσα καλὰ σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα, θὰ κατατοπιστεῖ πλέον πιά. Ὅσο γιὰ τὸ ἄλλο, τὸ τονικὸ ζήτημα, τοὺς τὸ ἀπέδειξαν γιὰ καλὰ πῶς :

Ἄγνοοῦν, ὅτι οἱ τόνοι δὲν εἶναι ἀρχαῖα κληρονομία, κλασσικὴ δημιουργία, μὰ μεταγενέστερη ἐπινοήση καὶ ὅτι ἀρχισαν νὰ χρησιμοποιοῦνται στοὺς Ἀλεξανδρινοὺς χρόνους καὶ γενικεύθηκαν στὸν 8 — 9 αἰῶνα Μ. Χ. «χάριν τῶν βαρβάρων.»

Τοὺς εἶπαν ἀκόμη πῶς :

«Εἶναι βέβαιο ὅτι ἡ γραπτὴ διατύπωσις τῶν φθόγγων μοιραίως θὰ ἀκολουθήσει λογικῆ ἐξέλιξι καὶ ὅτι, ὅπως ἀπὸ τὴν γραφὴν ἡ δασεῖα τοῦ ρ καὶ τὸ διπλοῦν πνεῦμα τοῦ ρρ, ἡ ὑπογεγραμμένη καὶ ἡ βαρεῖα εἰς τὰ χειρόγραφα ἀντικατεστήθησαν μὲ τὴν ὀξεῖα, οὕτω, σύμβολα μὴ ἀνταποκρινόμενα εἰς τὴν σημερινὴν ἐκφώνησιν τῶν λέξεων εἶναι προορισμένα ἀργὰ ἢ γρήγορα νὰ ἐκλείψουν. Τὸ δασὺ πνεῦμα δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ὅλα τὰ φωνήεντα εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν λέξεων προφέρονται ψιλὰ, ἐπίσης δὲ οὐδεὶς περισπᾷ τὴν φωνήν, ὅπως ἀκόμη εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πλουτάρχου ἰδιωματικῶς τοῦλάχιστον ἐγίνετο.»

«Κανένας δεσμὸς δὲ θὰ ἀποκοπῆ μεταξὺ τῶν κλασσικῶν καὶ τῶν νεωτέρων, ἐφ' ὅσον οἱ κλασσικοὶ ἀγνοοῦσαν τοὺς τόνους.»

Τοὺς ἐπανέλαβαν τὰ λόγια τοῦ μεγάλου ἀκαδημαϊκοῦ καὶ γλωσσολόγου Γ. Χατζηδάκη. Αὐτὸς πρὶν πολλὰ χρόνια, τὸ 1929 εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια :

«Τὰ πνεύματα καὶ οἱ τόνοι ἐπενοήθησαν, ὅταν ἐχάθη τὸ αἶσθημα τοῦ μακροῦ καὶ τοῦ βραχέως. Σήμερον ἐπομένως ἐγὼ πού δὲν ἔχω τὴν αἶσθησιν

αὐτὴν δὲν ἐνδιαφέρομαι νὰ μάθω ἂν ἕνα φωνῆεν εἶναι μακρὸν ἢ βραχύ. Τὸ μόνον πού ἐνδιαφέρομαι νὰ μάθω εἶναι νὰ γνωρίζω ποῖον εἶναι τὸ τονιζόμενον γράμμα. Ἐνας τόνος ἐπομένως ἢ ἕνα στίγμα ἐπὶ τοῦ τονιζομένου γράμματος μου ἀρκεῖ.»

Τοὺς εἶπαν καὶ αὐτὰ :

«Ἡ γλῶσσα πού μεταχειρίζομαστε ἔχει βασικὰς διαφορὰς εἰς τὴν προφορὰ τῆς ἀπὸ τὴν παλιά. Ἄρα εἶναι δυνατό νὰ μὴ χρειάζεται ἡ ὀρθογραφία τῆς ἀναθεώρησης ; Καὶ ἡ Νεοελληνικὴ ὀρθογραφία ἔχει μεγάλη ἀνάγκη ν' ἀπλοποιήσῃ τὸ τονικὸ τῆς σύστημα. Αὐτὸ γέννηκε ἀνάγκη Ἑθνικῆ—τὸ εἶπε ὁ Τριανταφυλλίδης.»

Αὐτὸ δὲν εἶναι καινούργιο ζήτημα καὶ ἔχουν ζητήσῃ κατὰ καιροὺς τὴν ἀπλοποίηση τῶν τόνων «διαπρεπέστατοι» ἐπιστήμονες ὅπως οἱ κ. κ. Χρ. Τζάρτζανος, Μ. Τριανταφυλλίδης, Wislowsitz, P. Mars καὶ ἀκαδημαϊκοὶ κ. κ. Γ. Χατζηδάκης, Σ. Μενάνδρος, (Κ. Παλαμᾶς,) Ἀλ. Μαζαράκης, Μπαλᾶνος, Π. Λορεντζάτος, Κ. Ρωμαῖος, Ν. Παπαδάκης κ. ἄ.

Τέλος τοὺς εἶπαν πῶς αὐτὸς εἶναι ἕνας πειραματισμὸς, δοκίμιον καὶ στηρίζεται εἰς τὴν ἐλευθερίαν, μοναδικὴν προϋπόθεσιν γιὰ τὴ λύσιν ἑνὸς τόσο σημαντικοῦ Ἑθνικοῦ προβλήματος μὰ καὶ γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν κάθε πνευματικοῦ ἀγαθοῦ.

«Ὁ καθηγητὴς διδάσκει, μὰ δημιουργεῖ συγχρόνως καὶ ἐπιστήμη». Κατόπι ἀποδείχνουν καὶ τὸ ἀβάσιμον τῶν δύο ἄλλων κατηγοριῶν μὲ τετραγωνικὰ ἐπιχειρήματα. Ἐκεῖ πιά ὅλους διόλου πέσαν ἔξω οἱ κ. κ. κατηγοροί.

Στὸ βιβλίον ἀκολουθεῖ ἡ ἀπολογία τοῦ κ. καθηγητῆ, πού ἀπάντησε ψυχραῖα καὶ μὲ ὅλη τὴν ἀπαιτούμενη σοβαρότητα σ' ὅλες τίς κατηγορίας καὶ μιὰ—μιὰ τίς ἀναίρεσε καὶ αὐτὸς, θεο-

ρῶντας τὴν ἐπιτυχία βέβαιη ἀφοῦ εἶχε μαζὺ του τὴν ἀλήθεια καὶ τὴ ζωή.

Ἔστερα ἀπὸ, τὴν ἀπολογία ἢ ἀπόφαση.

Ἔτσι τελειώνει τὸ βιβλίο αὐτό. Τὸ πολύτιμο βιβλίο, ποὺ κάθε δημοτικιστὴς πρέπει νὰ τὸ ἔχει στὴ βιβλιοθήκη του.

Τὸ συνιστοῦμε καὶ στοὺς ἄλλους. Ἔχουν νὰ μάθουν πολλὰς ἀλήθειες. Ἄν τὸ διαβάσουν εἴμαστε βέβαιοι, πὼς θὰ

πειστοῦν γιὰ ὅλα. Ἄν τὸ διαβάσουν βέβαια χωρὶς προκατάληψη, γιατί αὐτὴ ἀφαιρεῖ ὅλους - διόλου τὴν ἱκανότητα νὰ εἶναι κανεὶς ἀντικειμενικὸς καὶ δίκαιος.

Ἔτσι ἔληξε καὶ αὐτὴ ἡ δίκη μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ποὺ θέλουν νὰ φαίνονται Ἑλληνες καὶ τῶν Ἑλλήνων ποὺ θέλουν νὰ εἶναι Ἑλληνες ὅπως λέει ὁ Πέτρος Χάρης στὸ εἰσαγωγικὸ σημείωμα τοῦ βιβλίου τούτου.

Θ. ΖΕΡΗΣ

ΑΣΥΝΕΠΕΙΑ

«Νὰ φύγω! Ποῦ; Δὲν ἔχει ποῦ! Μ' ἄς φύγω, ἄχ ἄς φύγω!..»

Μ. ΛΟΥΝΤΕΜΗΣ

Ἄφοῦ θὰ φύγουμε μιὰ μέρα δίχως ἄλλο, καὶ θὰ χαθοῦμε μὲς στὸ χάος τῆς σιγῆς, λοιπὸν, τί τρέχουμε μὲ τέτοια βιά καὶ σάλιο, γιὰ μιὰ Φυγὴ πέρα ἀπ' τὰ σύνορα τῆς γῆς;

Τί κυνηγάμε μὲς στῆς χίμαιρας τὴν ἄχνη αὔρες χαρὲς καὶ ἔδεμικὰ χρυσὰ νησιά; Νὰ, μὲς στὸ κοῦρο ἕνας ἀλήτης μάταια ψάχνει λίγο ψωμί νὰ βροῖ καὶ λίγη ζεστασιά.

ὦ! πὼς νοθέψαμε τὸ φῶς, τὴν ὑπαρξή μας, καὶ ζεῖ ἡ καρδιά μας πιά μ' αἰσθήματα πλαστά. Αἶμα, φωτιά καὶ δάκρυα σπείραμε τὴ γῆ μας, καὶ ἡ πείνα, Μοῖρα μας, καὶ ἀκολουθεῖ πιστά...

Ὅλοι ὅπωςδήποτε ν' ἀλλάξουμε ζητᾶμε τούτη τὴ μίζερση ποὺ κάνουμε ζωὴ, μ' ἀντὶ στὴ γῆ, ψηλά στὰ σύννεφα κυττᾶμε καὶ ὅλο ἀναβάλλουμε γιὰ τ' ἄλλο τὸ προῖ...

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΤΟ ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ

Ἦταν ἡ ὥρα ποὺ μακρύνουν οἱ σκιὲς καὶ ξεθωριῖζει τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

Τὸ πάρκο ἦταν ἔρημο, μονάχα τὰ πουλιά σιὰ δένδρα τιτίβιζαν τὶς τελευταῖες τρίλιες τους, πρὶν κρύψουν τὸ κεφάλι στὴ φτερούγα.

Τὸ σῶμα ἦταν κουρασμένο ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ὀλάκερης ἡμέρας, μὰ τὸ πνεῦμα μου, εἶχε τὴ γαλήνη ποὺ προηγείται πρὶν ἀπὸ κάθε μοιραῖο καὶ ἀναπόφευκτο τέλος.

Καὶ τότες πέρασε ἀπὸ μπρὸς μου, καὶ ἡ θωριὴ τῆς μοῦ τάρραξε ὅπως πάντα τὴ γαλήνη τῆς σκέψης μου.

Πέρασε ἀνάμεσα μιᾶς δέσμης χρυσομένης σκόνης, καὶ μὲς σ' αὐτὸ τὸ φόντο μοῦ φάνταξε σὰν πλάσμα μυθικό.

Εἶχε τὰ μαῦρα τῆς μαλλιά μαζωγμένα στὸ λαιμὸ σ' ἕνα κλασσικὸ κότσο, καὶ ὡς ἦταν εἰσι τεντωμένα ξεσκεπάσαν ὅλο τὸ πρόσωπο καὶ τοὺς ῥοδίνους λοβούς τῶν ἀφριῶν.

Τὸ μέτωπο ψηλὸ καὶ κάτασπρο, σημάδι δὲν εἶχε κανένα. Οὔτε ὁ χρόνος οὔτε ἡ σκέψη τόλμησαν νὰ τὸ σημαδέψουν.

Πάνω σ' αὐτὸ τ' ἀλάβαστρο δύο μαῦρα τόξα γραμμένα μὲ μολύβι ἔπαιζαν ρόλο φριδιῶν.

Ἴσως νὰ τὰθελε ἔτσι γραμμένα καὶ δίχως ὄγκο, μὴ καὶ σκίαζαν ἄς ἦταν καὶ ἀνεπαίσθητα τὰ μαῦρα διαμάνια ποὺ στεγάζανε στὶς ἀψιδωτὲς καμάρες τους. Κι' αὐτὰ ἔλαμπαν καὶ φωσφόριζαν καὶ ἔδειχναν ἔτσι πρὸ ἄσπρο τὸ γυροτρόγυρο δέγμα, ὅμοια μὲ λευ-

κοβελούδινη στρώση τεργιαχτὴ γιὰ τέτοια πετράδια.

Ἡ μύτη ἦτανε πολὺ λεπτὴ καὶ ἀνεπαίσθητα γαμψή. Μοῦ θύμισε τὸ περίφημο «Di le nez de Cleopatre etait un peu plus court» Μὰν εἶχε ἡ Κλεοπάτρα τέτοια μύτη δὲ θάτανε καὶ πολὺ ἀδικημένη.

Τέλος τὸ στόμα, ἕνα στόμα παιδιάστιχο, δροσάτο, σὲ διαμετρικὴ ἀντίθεση μὲ τὴ φλογεράδα τῶν ματιῶν.

Κι' ὅλα αὐτὰ τὰ σπάνια καὶ θαυμασία, βαλμένα μὲ σοφὴ συμμετρία μέσα στὸ περίγραμμα ἑνὸς τέλειου ὀβάλ.

Χνάρι ῥντίδας πουθενά. Λὲς καὶ τὸ πρόσωπο αὐτὸ ποτέ δὲν εἶχε συσπαστεῖ, οὔτε ἀπὸ λύπη, μηδὲ χαρὰ οὔτε ἀπὸ πόνο, μηδὲ κὰν ἀπὸ ζωὴ.

Ἄν ἦτανε σύγχρονος ὁ Μπωνταλιέρ θαλέγε πὼς γι' αὐτῆνα ἔγραψε τὸν «Ἕμνο στὴν ὁμορφιά» του:

«Ἐχθρεύομαι τὴν κίνηση ποὺ τὴ γραμμὴ ἀσκημαίνει. Κι' οὔτε γελάω ἐγὼ ποτέ, οὔτε ποτέ δακρύζω.»

Μ' ἀπ' ὅ,τι ἤξερα, πολὺ εἶχε γελάσει καὶ ἄλλο τόσο θάχε κλάψει ἢ παράξενη αὐτὴ γυναίκα. Γιατὶ χαρὰ καὶ λύπη μοιράζον τὴ ζωὴ συντροφικὰ μονάχα πῶχει διαφορὰ στὰ ποσοστὰ γιὰ τὸν καθένα.

Τὴ γνώριζα χρόνια. Ἰδία, ὠραία, ἀναλλοίωτη. Καὶ τούτη τὴν ὥρα τὴ μενεξελιά, μὲς τὰ χρυσὰ τοῦ δειλινοῦ τὰ μάγια, εἶπα πὼς ἴσως νὰ ὑπῆρχε, καὶ στὴν ἐποχὴ τοῦ ποιητῆ ἴσως νὰ βρισκόνταν στὴ γῆ καὶ ἀπὸ καταβολῆς

κόσμου για σύμβολο της όμορφιάς. Ποιός ξέρει;

Θυμάμαι πώς παιδί τη θαύμαζα κι' ένα από τα τοτινά μου όνειρα ήτανε και να της μοιάζω.

"Όμως όταν τα χρόνια πλήθαιναν κι' έδωσαν νόημα σ' όλες τις λέξεις, έπαψε ο θαυμασμός. Και θα θαβότανε κι' αυτή σαν τόσες και όσες πραγματικότητες και φαντασίες, μέσα στην ποικιλόμορφη νεκρούπολη των περασμένων, αν δεν ήτανε ή μαρμαρένια όμορφιά της να μου κεντάει την περιέργεια σαν κάτι άφύσικο κι' έλκυστικό μαζί, κι' οι διάφορες κακές φήμες που σερνε πίσω τ' όνομα της όμοιες με παρδαλή κι' όργιαστική βακχικά συνοδεία.

Γιατί ή μήτη δεν ήταν το μοναδικό «κοινό σημείο» της με την Κλεοπάτρα. "Όμως κανένα σημάδι απ' όλα αυτά στο φωτεινό κι' άφραγιάστω πρόσωπο!!

Κείνη την ώρα τρεμόπαιξε στο νοῦ μιὰ αδύναμη φλογίτσα θύμησης.

Κάτι καί μέσα ήτανε κρυμμένο που μοιάζε μ' αυτό που βλεπα. Μιάν άκόμη όμοια περίπτωση. Πάσχισα να δυναμώσω τη φλογίτσα. Κι' αυτή ξεπήδηξε λαμπρή και φώτισε τη σκοτισμένη ανάμνηση.

"Ο Dorian Grey! Αυτός ήταν, αυτόν έμοιαζε. Και αυτόν ο χρόνος δεν τον άγγιζε, και πίσω απ' το όραίο πρόσωπο έκρυβε την άσκημη ψυχή του.

Μ' αυτός είχε το πορτραίτο του. Ένα πορτραίτο μοναδικό στο είδος του, που γεννούσε στη θέση του μοντέλλου.

Χρόνια ήταν αλήθεια πουχα διαβάσει το όραίο και παράξενο αυτό βιβλίο. Η έννοια του ήτανε στο νοῦ μου συγχισμένη, κι' ο ήρωας χαμένος μαζί με άλλους τόσους, στους λαβυρίθους του μυαλού. Μά ή έκαυοβραδνή συνάντηση τουδωσε της Αριάδνης το

«μίτο» και βγήκε όλοζώντανος, απείραχτος απ' το Μηνώταυρο της λησμονιάς.

Μαζύ του πήδηξε και μιὰ εξήγηση του μυστικού της νιότης του.

Έίπαι πώς πήρε, ο ζωγράφος και την ψυχή με τη μορφή του και πώς την έβαλε στο έργο του. Κι' έγινε το πορτραίτο πὸ ζωντανό απ' τον ίδιο.

Κι' έμεινε αυτός χωρίς ψυχή. Έτσι σαν τ' όμορφο όστρακο που ίριδίζει στ' άκρογιάλια, και που χαριεντίζεται με τις άχτίνες του ήλιου μά πουναι μέσα όλόαδειο.

Γι' αυτό και δε γεννούσε. Μήπως γεννάει τ' όστρακο;

Μά το πορταίτο καταστρέφονταν, και της ψυχής οι τύψεις χαράκωναν το πρόσωπο κι' ο χρόνος ρήμαζε το σώμα, γιατί εκείνο τώρα είχε την ψυχή.

Και σκέφτηκα πώς ίσως ναχε κι' αυτή κάποιιο πορταίτο, με τούτη την παράξενη ιδιότητα, που χαράζότανε τα πάθη της και που θα το γεννούσε ο χρόνος.

Η σκέψη αυτή θροιάστηκε κυρίαρχη στο νοῦ και τον κατάχτησε.

Ήτανε όπωσδήποτε μιὰ λύση στο αίνιγμα που τόσα χρόνια με βασάνιζε.

Και το μυαλό μου όλο τη μηρύκαζε. Δεν έλεγε να τη χωνέψει, να την άφομοιώσει να την κάνει συνήθεια.

Κι' αυτό ως τη μέρα που ανέλπιστα μιὰ τύχη μ' έφερε στο σπίτι της.

"Ένας έρανος... κάποιος φιλανθρωπικός σζολός.

—Θά πάτε σ' όλους τους τρωστούς— μου είπαν— κι' αν έχετε την τόλμη και σ' άγνώστους.

Κι' ή περιέργεια μου δάνεισε την τόλμη.

Ξεκίνησα γεμάτη ταραχή. Η περιπέτεια μου φάνταζε εξαιρετικά.

Φανταζόμουν το σπίτι της μυστηριώδικο κι' έξωτικό. Ένα άγνωστο Κίρκης. Μοσχοβολημένο από έρεθιστικά

άρώματα, στρωμένο με παχιά χαλιά, που θα βουβαίνονταν επάνω τους κάθε άπότομη βοή και θα πνιγότανε ο έρωτικός αντίλογος.

Και θ' άβλεπα κι' αυτήνα. Πρόσωπο με πρόσωπο χωρίς τα μάγια του φευγαλέου και λιγόστιγμου.

Θά την άκουα να μιλά θ' άβλεπα τους μύς να κοινοῦνται κάτω απ' τη μαρμαρένια επιφάνεια. Θά κύτταζα το άγαλμα να ζωντανεύει μπροδ στα μάτια μου. Κι' όλα αυτά για μένα ήτανε πράγματα θαυμάσια!!

* * *

Από το σπίτι έλειπε. Μά μιὰ μεσόκοπη κερά μου είπε πώς δε θ' άργοῦσε ναρτει κι' αν ήθελα μπορούσα να φυλάξω... Και μ' άφησε όλόμονη στο χόλ.

"Ερίξα μιὰ ματιὰ γυροτόγυρα. Τίποτα το εξαιρετικό και ύποπτο.

"Ένα χόλ, άπλό, κοινό, συνηθισμένο. Στολισμένο άπέριττα, κι' ένα γύρω κλειστές πόρτες.

Μά κίθε μιὰ από αυτές μου φάνταζε σαν ένας απέπλος μυστηρίου.

Κι' αν τις άνοιγα; "Ήξερα πως καθότανε μονάχη. Κι' άφου...; Και βρήκε ή περιέργεια επιχειρήματα σοφά για να πλανέψει την εδρθη μου κρίση.

"Άνοιξα σιγά κι' άθόρυβα μιὰ πόρτα και έτυχα το σαλόνη.

"Επιπλα στύλ, από ξύλο χρυσομένο και ούρανι άτλάζι. Λουλούδια πολλά έδω κι' εκεί σε βάζα, και για μόνο καλλιτεχνικό διάκοσμο μιὰ αντιγραφή του «Έρωδ και ψυχή» του Rodin.

Είπα πώς ο συμβολισμός δεν ήταν άσκημος και πώς θα έπρεπε να τον χαράξει κι' έξω απ' την πόρτα για οικόσημο άφου πρώτα πετσόκοβε λιγάκι τα φτερά του Έρωτα.

Έκλεισα την πόρτα κι' άνοιξα άλλη. Έρίξα μιὰ κυκλικιά ματιά.

Τίποτε το περίεργο κι' εκεί. "Υστερα άλλη, κι' άλλόν. "Όλες τις βίασα χωρίς να βρω τίποτα που να χαιε κάτι απ' τη χάρη και το μυστήριο της κυρίας του.

"Ενιωθα άπογοήτευση.

Μιὰ πόρτα άπόμεινε στην άρχή του διαδρόμου Πήγα και σ' αυτήνα.

Την άνοιξα κι' έμεινα στο κατώφλι στη στάση της Ρουθ της βιβλικιάς στη θεά πών Σοδόμων.

Σε μιὰ πολυθρόνα ήτανε καθισμένη μιὰ γυναίκα που με κύτταζε, μά πούμοιαζε πώς δε με βλέπει.

"Έχασα κάθε Ικανότητα για μετακίνηση και στεκόμουν εκεί φυλάγοντας την να μου πετ το τι ήθελα εκεί και τι ζητούσα.

Από το βλέμμα αν έκρινες δε θάταν και γρηά πολύ. Μά το δέρμα της είχε κάτι το φριχτά καταστραμένο.

Χαραγμένο βαθειά σ' όλες τις μεριές και πότερο στις όρισμένες εκείνες που δίνουνε στο πρόσωπο την έκφραση. Κι' οι χαραξίες αυτές, άπλές γραμμές τεχνικού σκίτσου, ζωγράφιζαν στο πρόσωπο πόνο και δυστυχία.

Ξάφνου τα μάτια έμοιαξαν να με είδαν και μέσα τους ζωντάνεψε ο τρόμος.

—«Ποιά είσαι Σὺ που με κυττάζεις—είπε πνιχτά— πώς σ' άφησε να με δεις. Έμένα μάτι ανθρώπου να με δει δεν κάνει, γιατί κανείς δε γίνεται να μάθει το πώς θα καταντήσει.

Μιὰ στιγμή σώπασε, ξεχάστηκε στις σκέψεις της, και σε λίγο ξανάπε:

—«Είμουννα όμορφη κι' έγώ, όμορφη σαν αυτήνα». Και τότε μόνο προσεξα πόσο τρομαχτικά έμοιαζε το σκιάχτρο αυτό με την όραία γυναίκα. «Θά το λέω πάντα κι' άς λέει πώς είμαι τρελλή κι' άς με κλείνουνε μακρυνά απ' τους ανθρώπους.

Μάξέρω γώ γιατί το κάνει. Γιατί

παρ' ὄλη τὴν κατάντια μου τῆς μοιάζω ἀκόμα. Γιαυτὸ τρομάζει στὴ θωριά μου».

Σταμάτησε σὰν κουρασμένη κι' ἡ πνοή της κόντενε καὶ σὲ λιγάκι εἶπε: «Αὐτὴ εἶν' ἀκόμα ὁμορφη πολὺ... Τὰ πρῶτα γερατιὰ τὰ φέρνει ἡ σκέψη. Αὐτὴ εἶναι ὅπου κάνει τὸ μαῦρο τῶν μαλλιῶν νὰ στάζει στάλα-στάλα στὴν ψυχὴ καὶ νὰ τὴν κάνει μαύρη, ἐνῶ ἐκεῖνα ξεθωριάζουνε κι' ἀσπρίζουν. Αὐτὴ εἶναι ποὺ ἀυλακώνει τὸ μέτωπο καὶ γράφει τὶς πικρὲς γραμμὲς πλάγ στὸ στόμα.

Μ' αὐτὴ ποτὲς δὲ σκέφτηκε. Ἄφηκε ὄλο τὸ βάρος τῆς σκέψης τῆς σ' ἐμένα κι' ἡ γέρασα διπλά.

Μὰ ἀπ' τοῦ χρόνου τὰ γερίματα δὲ θὰ γλυτώσει. Κανεὶς δὲ γλύτωσε ἀπ' αὐτά. Θὰ τὴ μαράνουνε μιὰ μέρα, ὅπου καὶ νάναί θὰ τὴ βροῦν. Καὶ τότε θὰ καταντήσῃ σὰν κι' ἐμένα. Γι' αὐτὸ φοβᾶται, ὅταν μὲ βλέπει, γι' αὐτὸ φοβᾶται μὴ μὲ δοῦν».

Ἐξαφνα κυριεύτηκε ἀπὸ μιὰ δυνατὴ ἀνησυχία. Μισοσηκώθηκε μὲ κόπο ἀπ' τὴν καρτέκλα.

Γ Α Ζ Ι Α

Κάτω ἀπ' τὸ φθινοπωρινὸ τὸν οὐρανὸ τοὺς κόμπους σου σὰ συντριβάνι ξεστινάζεις χρυσοὺς, κι' ἓνα ἄρωμα ἀπαλὸ κι' ἀγνὸ μεσ' τὴν καρδιά μεθυστικὰ εὐωδιάζεις.

Τὰ φυλλαράκια σου τὰ διακοσμητικὰ, πεννιές, κάποιου κινέζου ἀρτίστα μικροχέρη ποὺ τὶς ἐμπνεύστηκε ἔτσι ξαφνικὰ χωρὶς καὶ κείνος τὸ γιατί νὰ ξέρει.

Ο. ΠΡΩΤΑΙΟΣ

«Φύγε τώρα ἐσὺ, ποὺ εἶδες τὸ γερασμένο μοῦτρο της καὶ ἔμαθες τὸ μυστικὸ της. Φύγε πρὶν ἔρτει καὶ σὲ δεῖ γιατί ποτὲς δὲ θὰ σὲ συχωρέσει, ἀκοῦς; ποτὲς. Κι' ὅποια μίσησε αὐτὴ καλὸ δὲν εἶδε. Μίσησε ἄλλους γιὰ τὰ νιάτα τους κι' ἐμένα γιὰ τὰ γεράματα μου.

Φύγε, φύγε, φοβᾶμαι γιὰ τὰ νιάτα σου, ποὺ τί δὲ θάδινε γιὰ νὰ τὰ ἀποχτήσῃ. Ἄν εἶχε καὶ ψυχὴ θὰ τὴν πολούσε. Μ' αὐτὴ ψυχὴ δὲν ἔχει, οὔτε καρδιά, οὔτε μυαλὸ. Εἶναι ἓνα ὁμορφο κορμὶ γεμάτο ἀπὸ πάθη. Ἐνα ὁμορφο ἄδειο ὄστροκο.

Φύγε, φύγε, καὶ ξέχασε τὰ ὅσα εἶδαν τὰ μάτια σου γιὰ νὰ μὴ μολεντεῖ ἡ ψυχὴ Σου».

Ἐφυγα μὲ τὴν ψυχὴ ἀνάστατη.

Καὶ τώρα ὅταν τὶς ὄρες τὶς μοναχικὲς μοῦροχονται ὅλα αὐτὰ στὴ φαντασία, βρίσκω πὼς τῆς ἱστορίας μου τὸ τέλος ἔχει μέσα της ὄλη τὴν κακία τῆς ζωῆς κι' ὄλη τὴ παραδοξότητα τοῦ ὄνειρου.

NANA ANTONIOU

27 του Απρίλη 1941

Χρονικὸ

Ἡ νύχτα ἔρχεν' ἀγρία.

Ἄγρια με τὴ σιωπὴ, ἀγρία με τὴν κάλμα της.

Ἀπ' τὸ μεσημέρι κι' ἐδῶ δὲν τύχαμε κανένα συναγερμὸ. Τὰ κοράκια δὲν ἤρτανε νὰ βροῦνε ψοφίμια.

Κάπου-κάπου ἀκούεται μοναχὰ κανενοῦ αφοκίνητου ἡ κόρνα. Κάπου-κάπου κανένας βιαστικὸς διαβά-της γληγορέβει τὴν περλατησιά του.

Στρατιωτικὸς νόμος!

Τὸν κήρυξε ὁ Στρατηγὸς—

— ποιδὲ στρατηγὸς; πὼς βρίσκεται ἐδῶ, ποὺ σταμάτησ' ὁ πόλεμος, ἀφοῦ ἀλλοῦ, παρακάτου, βροντὰ ἀκόμα τὸ κανόνι;

ποιὸς ρωτά!

Σβῆστηκε γιὰ σήμερα τὸ ρῶτημά καὶ τὸ χαμόγελο ἀπ' τ' ἀχείλια.

Σαν εχτροὶ κυτᾶζουντ' οἱ ἀθηναῖοι, καθὼς ξαγρουπναῦνε τὸ νεκρὸ...

«Θ... τὴν παραδόσουν' ἀβριο τὸ πρῶτ'....»

«Θα τὴν πατήσουν' ἀβριο τὸ πρῶτ'!....»

Δὲν εἶν' οἱ Ἀβαροί.

Εἶναι οἱ βάρβαροι.

Μα κι' ἀφτὴ πόλη-Σου εἶναι Παναγία

Ἀθηνιώτισσα.

Στο στόμα έρχονται ντυμένα με την πίκρα της στιγμής, τα χιλιόχρονα λόγια:

«Χαῖρε, ὅτι ὑπάρχεις βασιλέως καδέδρα....»

«Χαῖρε, κιλὴ κουροτρόφε παρθένων....»

Εὰν τη μολέψει τώρα ο Βάρβαρος.

Κι' εμείς, καθόμαστε και την περιμένουμε, ξαγρυπνώντας, την πόλη, την Ελλάδα, τὴ λεφτεριά, νεκρή...

Και κυταζόμαστε, σαν εχτροὶ ο ἕνας με τον ἄλλο!

«Τὴ Ὑπερμάχῳ....»;

Ὅχι!

Δεν εἶναι ο Ὑμνος της λεφτεριάς; εἶναι το νεκρικό ξεπροβάδισμα-της.

Και στο ξόδι-της δεν πρέπει να βρεθῆι ῥωμιός!

Ὅλοι να κλειστούνε, ὅλοι να φυλακωθοῦνε μες στα σπίτια.

Ἄφτὰ προστίζει ο Στρατηγός—

— ποιὸς στρατηγός; και πως έχει ἀκόμη γαλόνια, με τὸ φικῆρι του νε-
νεκροθάφτη, ἀνὰ σπαθί, στὸ χέρι;

ποιὸς ρωτά!

Και ξανά το Τραγούδι της λευτεριάς, και ξανά, και ξανά....

Μην τύχει και διεί ο Βίρβαρος σκλάβου μούτρα.

Ἴσως ἀκόμα τονε φσβάται....

Τα μίβρι κορίκια πετοῦνε τώρα χαμηλά.

Πάνου ἀπ' τὶς θεῖες γραμμές-Σου, Πόλη της Θεῖσας.

Οι μίβρες μηχανές κυλοῦνε στους δρόμους-Σου, που εἴτανε για ροδοφό-
ρων κοριτσιῶν πομπές χαραγμένοι.

Ἡ ἀπελέκητη μπόσα, το σκληρόχρομο κρίνος, το χυδαῖο χονιρόρουχο του
Βαρβίρου; πατὰ το χόμα-Σου, που σήκωσε τὶς δίπλες του μαντιά ενός
Αἰκισβιάδη.

Κι' ἡ κόλαση ἔφτυσ' ἀπίνου-Σου ἕνα κόκκινο σάλιο.

Τὸ πῆρ' ἕνας βρανδεμβουργιανὸς λοχίας και τὸ ἀπίθοσε ἀπίνου στο Βράχο!

(Γραμμένο ἀπ' τὸ Γιώργο του Χριστούλη
τα χρόνια της Σκλαβιάς).

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΕΝΘΗ

ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

Ἐνα σούρουπο τῆς Ἀθήνας και μερικοὶ Πολῖτες. Ὅλοι ρωτοῦν γιὰ τὴν Πόλη. Μέσα στὶς ψυχές τους στέ-
κεται ἡ γαλαζοπράσινη πολιτεία, μιὰ πανέμορφη Ἰθάκη ὅπου πέρασαν τὰ
πρῶτα χρόνια τους κι' ὡς τώρα ὄλο
κι' τὴ μελετοῦν κι' ὄλο και περισσό-
τερο τὴν ἀγαποῦνε. Ρωτήματα ἀτέλει-
ωτα και λογιῶν τῶν λογιῶν. Ὁ Γαλα-
τῆς, ἡ Γέφυρα, τὸ Πέρα, ὁ Βόσπορος,
τὰ νησιά, τὰ παζάρια. Ὑστερα κι' οἱ
ἄνθρωποι. Ποιὸς ζεῖ, ποιὸς πέθανε;
Σὲ μιὰ στιγμή σιωπῆς ἕνας ἔδινε τὸ
νέο τῆς Ἀθήνας: ὁ Γιαλούρης προχ-
τὲς πέθανε! Ὅλοι κατάχτηκαν σαστι-
σμένοι. Κι' ὁ ἕνας συνέχισε. Πέθανε
τὶς τελευταῖες μέρες τοῦ Τρυγητοῦ σὲ
κακὰ χίλια.

Ἡ γυναίκα του, τοῦ πέθανε δύο
χρόνια προητέρα. Κι' αὐτὸς ἔμειν-
μόνος και καταντημένος ὕστερα ἀπὸ τὰ
χτυπήματα τῆς Κατοχῆς και τοῦ Θανά-
του. Ἐξαικολουθοῦσε ὅμως νὰ μένει
ἕνας ἀξιοπρεπῆς Κύριος και κανένας
ποτὲ δὲ μάντεψε τὸν καιμὸ του. Τὶς
τελευταῖες του μέρες τὶς γλύκανε ἡ
συμπόνια μιᾶς γυναικοῦλας τοῦ λαοῦ,
ποῦ τοῦ ἔκλεισε και τὰ μάτια.

Χωρὶς ἀμφιβολία αὐτὴ ἡ καλό-
καρδη γειτόνισσα δὲ θάξερε ποιὸνα
ἔλεοῦσε. Οὔτε κι' ὁ Γιαλούρης ἦταν ὁ
ἄνθρωπος ποῦ θ' ἀράδιαζε μπροστά της
τὶς προσωπικὲς του περγαμηνές. Ἐστὶ
ἐκείνη ἡ χριστιανικὴ κυρούλα θὰ πό-
νεσε ἕνα καταντημένο γείτονά της και

θα τὸν περιποιήθηκε φροντίζοντας και
γιὰ τὴ σωτηρία τῆς δικῆς της ψυχῆς.

Ἐμεῖς ὅμως, κι' ἀπὸ μιᾶς ἄλλοι
περισσότερο, τὸν ξέραμε τὸν Γιαλούρη.

Ὅχι μόνο ἀπὸ τὸ ἔργο του, ἀλλὰ
κι' ἀπὸ τὴ δράση του. Γιὰ πολλοὺς
Πολῖτες λογοτέχνες ὁ Γιαλούρης εἶναι
ὁ ἀγαπημένος τους Δάσκαλος. Αὐτὸς
τοὺς μυοῦσε στὴν Τέχνη, αὐτὸς τοὺς
ἐνθουσίαζε στοὺς περιπάτους του ἔξω
ἀπὸ τὰ κίστρα τῆς Πόλης, μέσα στὰ
σαλόνια τὰ φιλικά. Τ' ὄνειρό του ἦταν
νὰ δημιουργήσει μιὰν αὐτόνομη πολι-
τικὴ σχολὴ με δικὰ της θέματα και
δικὸ της χρώμα. Αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ τὸ
ἔργο του, ἀλλὰ κι' ἀπὸ τὰ ἔργα τῶν
μαθητῶν του, ἐκείνων ποῦ τὸν πίστε-
ψαν και τὸν ἀκολούθησαν. Στὴν προσ-
πάθειά του αὐτὴ στάθηκε ἀκούραστος.
Πολλὲς φορὲς θέλοντας νὰ δώσει ρίζες
στὴ νέα αὐτὴ σχολὴ κατάφευγε στὸ
παρελθὸν κι' ἐπιχειροῦσε νὰ δώσει ἕνα
ἐξεχωριστὸ νόημα στὴν παλιὰ Φαναριώ-
τικὴ Σχολὴ διαλέγοντας ὅ,τι ἀντιπρο-
σωπευτικώτερο, ὅ,τι ζωντανώτερο εἶχε
νὰ δείξει. Κι' ἔγραφε γιὰ τὸ Βιζυηνό,
γιὰ τὸν Τανταλίδη. Μὲ πόση ἀγάπη
και μὲ πόσο θαυμασμό, ἱστοροῦσε τὸ
ἔργο τους! Αὐτῶν συνεχιστὴ ἤθελε και
τὸν ἑαυτὸ του, τὴν δημιουργία ἑνὸς
εἶδους, νεοφαναριώτισμοῦ μορφικὰ και
γλωσσικὰ ἀμεμπτοῦ και ποιοτικὰ ἀλη-
θινοῦ και ζωντανοῦ. Γι' αὐτὸ κι' ἡ
στοργὴ ποῦ ἔδειχνε γιὰ τοὺς νέους ἦταν
ἐξεχωριστὴ. Ἀγωνιζόντανε ν' ἀνακαλύ-

ψει νέα ταλέντα, να τὰ καθοδηγήσει, να τὰ βοηθήσει να εκδηλωθοῦν. Καὶ τοὺς ἤθελε ὅλους ὀργανωμένους, συναδελφωμένους. Πάντα ἔτοιμος νὰ συνεργαστεῖ σὲ κάθε πολιτικὴ πνευματικὴ εκδήλωση, πού τὴ θεωροῦσε ἐκδήλωση δική του.

Δὲν ξέρω ποιὸ εἶναι τὸ τελευταῖο του γραπτό. Στὴ « Νέα Ἑστία » τὴν ἀφιερωμένη στὸ Μαλακάση (Ἰούνιος 1943) βρίσκω τοῦ Γιαλούρη ἓνα σημεῖωμα μὲ τίτλο « Στὴν Πόλη ». Ἰστορεῖ ἐκεῖ ἓνα ταξίδι τοῦ ποιητῆ πού ἀπὸ τὸ Παρίσι ἔφτασε στὴν Πόλη. Ἀραδιάζει στὸ σημειώμα του σὰ μεθυσμένος ὄνοματα : Πρώτη, Μάλτεπε, Χαρταλιμὴ, Πρίγκηπο, Ἑρένκιοι... Σὲ μιὰ στιγμή λέει : « Στὸ μεταξὺ τὸ βαπόρι ξεκίνησε καὶ φτάναμε στὸ Σαράϊ Μπουρνού.

Ἐκεῖ τὸν διέκοψα γιὰ νὰ τοῦ

δείξω τὰ ἀπομεινάρια τῶν θαλάσσιων βυζαντινῶν τοιχῶν καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῶν Μαγγίνων ».

Αὐτὸς ἦταν ὁ Γιαλούρης. Διέκοπτε τίς σπαρταριστὲς παρισινὲς ἱστορίες τοῦ Μαλακάση γιὰ νὰ τοῦ δείξει τὰ κάστρα καὶ τὸν Ἁγίον Γεώργιον τῶν Μαγγάνων. Τέτοιος θὰ ἦταν κι' ὡς τὴν τελευταία του στιγμή. Ποιὸς ξέρει πόσες τέτοιες ἱστορίες θὰ ἔστομίσε στὸ ἐπιθανάτιό του παραμιλητό. Κι' ἡ κυρούλα θάκουε γιὰ κάστρα καὶ γιὰ ναοὺς, γιὰ Παναγιῆς καὶ ἐρημίτες καὶ θὰ σταυροκοπιόνταν. Μὰ σὰν ἔγαιρε ἀπὸ τὸ θάνατο, χωρὶς ἀμφιβολία ἡ ψυχὴ του θὰ πέταξε ἐδῶ, ἐδῶ στ' ἀπομεινάρια τῶν κάστρων καὶ στοὺς ναοὺς τῶν Ἁγίων Γεωργίων τῶν Μαγγάνων.

Δ. Μ.

ΦΩΤΟΣΤΕΦΑΝΟ

Πρωί . . . . .

Τ' ἄρμα τοῦ ἡλίου προβάλλει
ἀπ' τὴν πύλη τ' οὐρανοῦ
καὶ στὸ δρόμο του χάνει μιὰ μικρὴ ἀχτίδα.
Κ' ἡ ἀχτίδα παίρνει τὴν ταχεία γιὰ τὴ γῆ
χωρὶς κανεὶς νὰ ξέρει τὸ γιατί.
Καὶ στὴν ἱλιγγιώδη τῆς πορεία
μεταμορφώνεται σ' ἓνα ἀγγελούδι
κ' ἔτσι ἀργοπορᾷ.

Ἔστερα . . . βιάστηκες, ἀγόρι μου,
μὲ τὰ πυρὰ μαλλιά!

Ἄχ! τί κρότος φοβερός! Καὶ τί κακό!

Ἔπεσε τ' ἀγγελούδι . . .

Τὶ χτύπος δυνατὸς στὴ θύρα τῆς γῆς!

Ἦρτες χωρὶς νὰ τὸ θέλεις,
χωρὶς νὰ ξέρεις τὸ γιατί, μὰ κι' οὔτε ἄλλος κανεὶς!
Κι' ἔπρσες καὶ βάρσες.
Δυὸ χέρια τώρα ἀπλωμένα
καὶ πάνω κεῖ
ἐσὺ, σὲ πόνου κρεββάτι.
Κατρακυλοῦν καὶ δὲ στερεοῦνε
τὰ μητρικὰ τὰ δάκρυα πικρὰ . . .

Πρέπει, ναὶ πρέπει τ' ἀγοράκι
νὰ προετοιμαστῆ με τὸ νερὸ καὶ τὴ φωτιά.
Κ' ἐκεῖ μπροστὰ στὴν κολυμβήθρα
ἄνοιξε πάλι ὁ οὐρανὸς
κι' εἶδα : Εἶδα τὸν Πόνο . . .
Καὶ ρώτησα γιατί ;
Εἶδα τὸν πόνο τὸν ἀβάσταχτο
πάνω στὸ παιδί.
Κ' ἡ ἀχτίδα νὰ περιτυλίγει
τὸ ξανθὸ κεφάλι, κι' ὁ πόνος
νὰ τοῦ γίνε, τὰ καρφιά.
Καὶ μιὰ λόγχη νὰ διαπερνᾷ
τὰ πονεμένα στήθη.
Καὶ πάλι δυὸ δάκρυα βουβὰ
κι' αὐτὴ τὴ φορὰ
ἀπ' τὰ δικά μου μάτια . . .

Ἦρτες, μᾶς ἔφερες χαρὰ.
Κινᾶς τώρα νὰ φύγεις,
μᾶς σπάνεις τὴν καρδιά.
Τότε γιατί ἦρθες, ἀγγελούδι μου,
μὲ τὰ πυρὰ μαλλιά;

Πόλη, Ἰούλιος 1945.

X. ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΟΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

ΜΑΤΜΑΖΕΛ ΘΟΔΩΡΗ

Ἀνάμεσα στὰ κοσμοπολίτικα ἑπιπλά τοῦ δωματίου τῆς χαρτορίχτρας Ματμαζέλ Θοδωρῆ, πού δὲ μοῦ φαίνονταν καθόλου ἄγνωστα, ἦταν ἕνα ὄπου μ' ἄρεζε ἐξαιρετικά. Εἶπι πού δὲν μοῦ φαίνονταν ἄγνωστα. Γιὰ τὴν ἀκρίβεια, κάτι τέτοια δὲν εἶχα μεταδεῖ μήτε σὲ δωμάτιο καμιάς γυναίκας, μηδὲ σὲ σπίτια ρωμιῶν φίλων μου πού-καμνα βίζιτα. Ὡστόσο θαρῶ πὼς καταλαβαίνω γιατί δὲ μοῦ φαίνονταν ἄγνωστα. Σίγουρα, ἢ τᾶχω δεῖ μέσα στις σελίδες κάποιου ρομάντζου—μάλιστα γαλλικοῦ πάω νὰ πῶ— ἢ τᾶχω δημιουργήσει μὲ τὴν φαντασία μου ὅταν κάποιες πασχαλινὲς βραδυές, πιρνοδιαβαίνοντας ἀπὸ στενὰ σοκάκια ρωμέικων συνοικιῶν, ἔτυχε νὰ δῶ καμιά καθολικὰ λεβαντίνα γεροντοκόρη καὶ προσέχοντας τὴν περιβολὴ τῆς πίσκισα νὰ στοχαστῶ τί λογὶς τάχατες θ' ἦταν τὸ σπίτι καὶ τὸ δωμάτιό της.

Μέσα σ' αὐτὰ τὰ ἐπιπλά, τὰ φυγαδευμένα ἀπὸ τίς σελίδες κάποιου ρομάντζου, ἢ δημιουργημένα μὲ τὴν φαντασία καταπόδι μᾶς γεροντοκόρης, ἦταν ἕνα πού καθὼς εἶπα μ' ἄρεζε ἐξαιρετικά: Ἐνα χαλάκι τοῦ τοίχου. Λέω χαλάκι τοίχου. Μὰ σίγουρα αὐτὰ θ' ἄχουν κάποιο ὄνομα. Ἐγὼ ὁμως δὲ τὸ ξαίρω.

Καὶ γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ περιγράψω. Τὸ χαλάκι αὐτὸ ἦταν καμωμένο ἀπὸ δύο τετραγωνικά κομμάτια ὑφασμα, πούμοιαζε πολὺ μὲ βελούδο, ἐνωμένο ἀπὸ τίς ἄκρες διαγωνίως. Ἡάνω του ἦταν κεντημένο ἕνα ἀντρι-

κό κεφάλι μὲ μουστάκι καὶ ἀπὸ κάτω ἕνα ὄνομα. Ντρεῖφους. Ἦταν ἴσως ἕνα ξεθωριασμένο σουβενίρ κάποιας χοροεσπερίδας τῆς Γαλλικῆς Πρεσβείας, δοσμένης στὸ Πέρα τὸ σωτήριο ἔτος 1900, πού κοιτοῦσε τὸν ἄνθρωπο μὲ ματιές μᾶς δεκαεξάρας ρωμιοπούλας πού μεσ' τὴν φαντασία της ζοῦν νωπὰ ἀκόμα, μ' ὄλη τὸν τὴν ζωντάνια, ἢ χαρά, ἢ γλύκα καὶ ἢ θαυμάσια ἀνάμνηση τῆς νύχτας ἐκείνης. Ἐτσι κοιτοῦσε τὸν ἄνθρωπο μέσα ἀπὸ τὴν ὕψη καὶ γαλάζια ἐπιφάνεια τοῦ καθρέφτη τοῦ ἀναστήματος.

Ὑστερα ἦταν καὶ μὴ θαυμάσια φωτογραφία τῆς Ματμαζέλ Θοδωρῆ, βγαλμένη λίγο καιρὸ μετὰ τὸ 1900, πού μὲ τὴν εὐρωστία καὶ τὴ φρεσκάδα της φαίνονταν σὰ νὰ θέλει νὰ διαλαλήσει ποιοῦ πασαδόπουλου εἶχε κάψει τὴν καρδιά. Τούτη ἡ φωτογραφία πιρᾶσερνε τὸν ἄνθρωπο στὴ φοβερὴ καὶ θανατερὴ ζήλεια μᾶς νύχτας κραιπίλης πού ὅσοι λάχει καὶ τὴ ζοῦν γενόνται ἀντίς ἡδονὴ τὴν ἀθλιότητα καὶ τὸν χαμό. Ἡ Ματμαζέλ Θοδωρῆ: «Νὰ ἔτσι εἶμωνα ἐγὼ!» ἔλεγε καὶ ξανάλεγε. Ἄλλωστε δὲν εἶχε νὰ πεῖ τίποτε ἄλλο.

Ὡστόσο, τὸ ξέρω καλά, εἶχε νὰ μᾶς πεῖ πολλὰ πράγματα: «Ἐτσι εἶμωνα ἐγὼ!»

Καὶ γιὰ νὰ πεισθεῖ κανεὶς ὅτι αὐτὴ ἦταν «ἔτσι» δὲν ἔχει παρὰ νὰ προσέξει τὴ μαρτυρία ἐνὸς ἄλλου χαλιῦ τοῦ τοίχου πού κρέμονταν ἀντίκρου τοῦ πορτραῖτου τοῦ Ντρεῖφους.

Παρὰ κάτω μὴ μίσα καὶ μὴ κολομπίνα ἔνευαν κταφατικί:

«Σωσιὰ τὰ λέγει, πολὺ σωστά!»
Τὸ κρεββάτι, τὰ μαξιλάρια, οἱ μικροὶ κίναπέδες σιγοῦσαν.

Δὲ ξέρω γιατί τὴ δεσποινίδα Ἀσπασία τὴ λένε Ματμαζέλ Θοδωρῆ. Ἐκεῖνο πού ξέρω εἶναι ὅτι τὸ ὄνομα αὐτὸ τοῦ φίλου της πού τῆς εἶχε μί-νει σὰν κληρονομιά ἦταν μὴ ἀληθινὴ εὐτυχία γιὰ δαύτη:

Τοῦ Θοδωρῆ, πού τῆς εἶχε πουλήσει τὰ διαμαντικά καὶ τὰ μεταξωτὰ τοῦ πασαδόπουλου κ' ὄλα της τὰ ὑπάρχοντα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ πορτραῖτο τοῦ Ντρεῖφους, τὴ φωτογραφία της, δύο ἀναμνήσεις τῆς χοροεσπερίδας ἐκείνης καὶ τὸν καθρέφτη τοῦ ἀναστήματος.

Ἐγὼ δὲν πήγαινα στῆς Ματμαζέλ Θοδωρῆ γιὰ νὰ μοῦ ρίξει τὰ χαρτιά, παρὰ γιὰ ν' ἀναπνεύσω λίγο τὸν ἀέρα τοῦ δωματίου της πού μύριζε ἱερόδουλο παλιᾶς ἐποχῆς.

Πρὶν ρίξει τὰ χαρτιά κοιτοῦσε ἀπὸ τὸ παράθυρο στὸ δρόμο ὑποπτα, μὴν εἶναι κανένας ἀνεπιθύμητος καὶ φυλάει ὕστερα κλαίγονταν πὼς δὲν εἶχε πόρο ζωῆς καὶ πὼς βασανίζεται σκληρὰ γιὰ νὰ πληρώσει στὸ τέλος τοῦ μηνὸς τίς τέσσερις λίρες τοῦ ἐνοικίου καὶ παραπονόνταν ἀτέλειωτα ἀπὸ τὸν νοικοκύρη. Ἐκτὸς πού δὲν ἐννοεῖ νὰ διορθώσει τὰ κερζιμύδια, τὴν ἐλβιάζει κάθε τόσο γιὰ ἔξωση. «Ἐβγα μωρή! Ἐβγα, δὲ σὲ θέλω!»

Ποῦ θὰ πήγαινε γιὰ τὸ Θεό; Δεκαπέντε χρόνια κάθονταν ἐδῶ μέσα. Ἀκριβῶς δεκαπέντε. Τὴ μέρα πού χόρισαν μὲ τὸ Θοδωρῆ ἐδῶ εἶχε κουβαληθεῖ. Ἐνας λουτράρης μάγκας πού τὸν ἔλεγαν Χουσεῖν κάθονταν στὸ ἀντικρινὸ δωμάτιο. Τότες ἢ Ἀσπασία ἦταν πενήντα χρονῶ. Ὁ Χουσεῖν ἔρχονταν κίθε βραῦν μεθυσμένος, ἔκιμε τάχατες λάθος κ' ἔσπρωχνε μ' ὄλο του τὸ σῶμα τὴν πόρτα της. Ξεβίδωναν οἱ ρεζέδες κ' ὁ ἐρίφης ἔμπαινε μέσα καὶ ξά-

πλωνε δίπλα της στὸ σαραβαλιασμένο κρεββάτι πού ἔτριζε ὀλοένα. Ἡ Ματμαζέλ Θοδωρῆ δὲ μπορούσε οὔτε μὴ λέξη νὰ πεῖ. Ὁ Χουσεῖν ὁ λουτράρης ἔκλαιγε Ἐκλαιγε ἴσα μὲ τὸ πρωί. Ἀπὸ τὸ τὰ βάνι ἔσταζε στὴ μέση τοῦ δωματίου, μέσα σὲ μὴ κατσαρόλα, νερὸ παγωμένο καὶ καθαρό. Κεῖνα τὰ ἐπιπλάκια τὰ μικροπράγματα πούχαν δεῖ χοροὺς καὶ μάλους τρεμούλιαζαν θαρῶς ἀπὸ τὸ κρῦο. Μέσα ἀπὸ τὸν γαλάζιο καθρέφτη περνοῦσαν ἢ ὀπτασία ἐνὸς ὁμορφου παλλικαριοῦ τοῦ 1900 μὲ μαῦρο μουστάκι. Ὑστερα σὰν νὰ ἀκούγονταν ἢ φωνὴ ἐνὸς γάλλου κόμητα: «Ἀντίο σερί. Ζὲ τ' ἐκριρὲ ἢ Ζὲ ρεβιεντρε πούρ τ' ἀμενὲ α Παρί!» Καὶ τέλος, μέσι ἀπὸ τίς ταβέρνες τοῦ Γισνίσεχιρ, μὲ τὰ ἀχνιστὰ κοκορέτσια, ὀρμουσαν στοὺς δρόμους μεγαλόσωμα καὶ καβγατζίδικα φαντάσματα... Οἱ τυφλοὶ, τὸ σκυλιά, ἢ βροχή, ἢ λάσπη καὶ ἢ μικροφιλημένες κοπέλλες ἔφευγαν ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ φαναριοῦ τῆς Δημαρχίας καὶ χάνονταν μεσ' τὰ σκοτεινὰ δρομάκια. Πολὺ συχνά, κάπου μακρυνά, μαχαιρόνουνταν κάποιος ἄνθρωπος. Τὰ ξέθωρα καὶ τὰ κακοοντουλαρισμένα καὶ βρεγμένα μαλλιά κάποιας ξανθῆς θύμιζαν στὸν ἄνθρωπο ἕνα δωμάτιο μισοσκοτεινὸ μ' ἕνα παλιὸ κρεββάτι κ' ἕνα μαγκαλάκι μὲ μὴ λεκάνη νερό. Σεργιά-νιζα τὸ δρόμο δίχως ν' ἀκούω τὴ χαρτορίχτρα. Μοῦρχονταν ἔτσι κ' ἢ-θελα νὰ τὴν πῶ, νὰ τῆς φωνάξω, πὼς ἔρχονταν ὁ γάλλος κόμητας, μὲ τ' ἄσπρα τοῦ μουστίκια κ' ἢ βρεγμένη του χαμπιρτίνα, νὰ τὴν πάρει νὰ φύγουν μαζί. Ἐκείνη ξανάρχιζε τὰ κλάμματα:

«Δὲν μπορεῖ νὰ βγάλει, δὲ μπορεῖ νὰ μοῦ κάνει ἔξωση. Ἐτσι δὲν εἶναι;»

Ὁ τόνος τῆς φωνῆς της ἦταν πολὺ λυπητερός καὶ παρακλητικός.

— Ὑπάρχει νόμος ματμαζέλ. Κα-

«... νείς δὲ μπορεῖ νὰ σὲ βγάλει ἀπ' ἐδῶ.»
Δὲν ἀπαντοῦσε. Ἐξακολουθοῦσε
νὰ διαβάζει τ' ἀνοιγμένα χαρτιά:

— Γιὰ τὴν γάμο φαίνεται.
Σ' ἀγαπάει πολὺ ἢ κοπέλλα. Ἐχει μιὰ
μάννα. Κακιὰ γυναῖκα, στρίγγλα. Δὲ
σὲ χωνεύει καθόλου. Κοιτάει νὰ τρα-
βήξει μόνο λεφτὰ ἀπὸ σένα. Μὰ ἡ κό-
ρη σ' ἀγαπάει καὶ δὲ σ' ἀγαπάει, ἔτσι
κι' ἔτσι. Εἶναι ἓνα ἄλλο παλλικάρι
στη μέση. Μὰ αὐτὸς δὲν εἶναι καλὸς
ἄνθρωπος κι' ἡ κόρη τὸν φοβᾶται πο-
λύ.

Ἔστερα σὰν κάτι νὰ θυμῆθηκε
ξαφνικά:

— Εἶπες πὺς δὲ μπορεῖ κανεὶς νὰ
μὲ βγάλει ἀπὸ δῶ μέσα ἔτσι;

— Φυσικά...

Καὶ πραγματικὰ δὲ μπόρεσαν νὰ
τὴ βγάλουν. Μόνο, κάποιον μεσημέρι,
οἱ καμπάνες τῆς Εὐαγγελίστριας χτύ-
πησαν πένθιμα ἐφ' ἑαυτὰς. Ἀλύχτησε
τὸ πῶς χαριτωμένο σκυλλὶ τοῦ κόσμου,
ἡ Φλόρα τῆς Ἀλεξάντρας μου. Μιὰ
γορῆ ρωμῆα σταυροκοπήθηκε καὶ εἶπε:
«—Θάταν πολὺ φτωχὸς ὁ μακαρί-
της. Θεὸς σ' χωρῆσ' τον».

Ἡ χαρτιζοῦ Ματμαζέλ Θεοδωρῆ
εἶχε πεθάνει.

Μετ.: NEBZAT XATKO

ΜΟΙΡΑ

Χωρὶς ποτέ σου νὰ γελάσεις,
χωρὶ νὰ δεῖς μέρα καλή,
θὰ ζεῖς ζωὴ μαρτυρική,
φτωχὰ θὰ τρώς
κι' ἀγράμματος θὰ μένεις.
Κι' ἴσως οὔτε σύ,
οὔτε κανεὶς ἀπ' τὴ γενιά σου,
ἴσως μονάχα τὰ παιδιὰ σου,
ἴσως αὐτὰ ν' ἀξιωθοῦν
νὰ βροῦνε κεῖνο πὺν ποθεῖς,
κεῖνο πὺν χρόνια τώρα γύρευες
χωρὶς ποτὲ νὰ τ' ἀποκτήσεις.

Ἄνοῦσια καὶ θλιβερὰ
πάντα θὰ ζεῖς μέσ' τὴ φθορά,
καχεκτικὸς καὶ σκυθρωπός,
ὅπως τὸ θέλει ὁ καιρὸς.
Κι' ἔτσι χωρὶς πολλὰ νὰ λές,
πάντα θὰ κλαῖς
χωρὶς ποτέ σου νὰ δακρύσεις...

ΠΕΤΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΟΣ

Η ΣΚΟΠΙΑ ΜΑΣ

Τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι

Ἡ καταγγελία τῆς « Τέχνης » ἐ-
ναντίο μας μὲ τὴν ἀνειλικρίνεια μὲ
τὴν ὁποία διατυπώνεται καὶ τὴ σκόπι-
μη διαστρέβλωση τῆς ἀλήθειας πὺν
ἐπιδιώκει, ἀποκαλύπτει γιὰ μιὰν ἀκό-
μη φορά, πὺς κάτι σάπιον λυμαινεται
τὴν πνευματικὴ μας ζωὴ καὶ πὺς χρει-
άζεται θερμοκαυτήρας γιὰ νὰ περιο-
ριστῆ τὸ κακό.

Ἀναγκαζόμαστε ν' ἀναντήσουμε σή-
μερα στὰ ὅσα μᾶς καταγγέλλουν μὲ
τόση «ἐλαφρὰ καρδιά» καὶ ἐφιστοῦμε
καὶ πάλι τὴν προσοχὴ ὅλων τῶν ἀξίων
καὶ σοβαρῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων
στὸ γεγονός τῆς μανίας μερικῶν δια-
νοουμένων (!) νὰ παραποιοῦν συστη-
ματικὰ κάθε ἀλήθεια καὶ νὰ χειρίζον-
ται ὅλα τὰ πνευματικὰ μας ζητήματα
μὲ προχειρότητα, ἀκρισία καὶ ἀλληλο-
λιβανίσματα. Ἐξηγοῦμαστε:

Οἱ ἀρχές μας κι' οἱ κατευθύνσεις
μας σαφῶς καθορίστηκαν ἀπὸ τὸ πρῶ-
το μας τεῦχος. Ἡ « Τέχνη » τότε, μᾶς
ἔστειλε ἀπὸ τὶς σελίδες τῆς τ.α... «εἰλι-
κρινῆ τῆς συγχαρητήρια καὶ τὶς εὐχὲς
τῆς γιὰ τὴν ὀλοκληρωτικὴ ἐπιτυχία
τῶν σκοπῶν μας».

Τώρα πὺς συμβαίνει, ὅταν ἐμεῖς
ἐξακολουθοῦντας τὸν ἐλεγχὸ τῆς πνευ-
ματικῆς μας ζωῆς, σύμφωνα μὲ τὸ
σκοπὸ πὺν τάξαμε, ἀναγκαστήκαμε νὰ
καυτηριάσουμε μιὰ περίπτωση κατα-
πληκτικῆς ἀγλωσσίας, πὺς συμβαίνει
λέμε, ἢ « Τέχνη » ν' ἀλλάζει τότε ξαφ-

νικὰ αἰσθήματα ἀπέναντί μας καὶ νὰ
μᾶς καταγγεῖλει στὸ μορφωμένο κοι-
νὸ τῆς πόλης, ὅτι ἐνεργοῦμε ἀντιπνευ-
ματικά, αὐτὸ πῶς τὸ ἀφίνουμε νὰ τὸ
συμπεράνουν μόνοι τους οἱ ἀναγῶστες.

Ἐμεῖς δὲν καταφύγαμε σὲ προσω-
πικὲς ἐπιθέσεις καὶ ὕβρεις καὶ ποτὲ δὲ
θελήσαμε νὰ μειώσουμε τὴν κοινωνικὴ
ἀξιοπρέπεια κανενός.

Εἴμαστε πῶς πῶς πρόθυμοι—τὸ το-
νίσουμε καὶ ἄλλοτε — νὰ συζητήσουμε
τὶς ἀπόψεις μας δημοσίᾳ. Ἐκτιμοῦμε
καὶ σεβόμαστε τὴν πνευματικὴ προ-
σπάθεια ὅλων, φτάνει νὰ γίνεται μὲ
εὐσυνειδησία καὶ σοβαρότητα. Μὰ δὲ
μποροῦμε, γιὰ λόγους πάντα πνευμα-
τικῆς πειθαρχίας, νὰ σωπάσουμε καὶ νὰ
μὴ ἐξασκήσουμε αὐστηρὸ κριτικὸ ἔ-
λεγχον, ὅταν διαπιστώνουμε μὲ λύπη μας
νὰ γίνονται διάφορα αἴσχη εἰς βάρος
τῆς ἀλήθειας, καὶ τῆς πνευματικῆς
ζωῆς τοῦ τόπου.

Ὅμως ἢ « Τέχνη » παρ' ὅλα ὅσα
ἰσχυρίζεται στὴν καταγγελία τῆς, στὴν
πραγματικότητα πιστεύει, ὅτι δὲν
χρειάζεται κριτικὴ γιὰ κανένα καὶ γιὰ
τίποτε. Διαφορετικά, γιατί σιωποῦσε τό-
ρα κι' ἐνὶ χρόνῳ στὰ «ξεφαντώματα» τοῦ
κ. Β. Βενέτη γιὰ τὰ ὁποῖα ἐξ ἄλλου
κι' ὁ κ. Α. Μπάρας εἶχε διαμαρτυρηθεῖ
ἔντονα κάποτε στὴν « Ἐφημερίδα »; Κι'
ἀκόμα γιατί ἐξακολουθεῖ, ὄχι μόνο νὰ
σιωπᾷ, ἀλλὰ καὶ νὰ θυμιάζει τὸν κ.
Β. Β. ὅταν αὐτὸς μὲ μιὰν ἀχαρκτη-

ριστη προχειρότητα μεταφέρει όλη την ιδιαίτερη οικογενειακή και φιλολογική του ζωή στη διηγηματογραφία του, με τρόπο τελείως αντικαλλιτεχνικό και όταν διατυπώνει και επιμένει στη γνώμη πώς «η νεοελληνική σκέψη και το πνεύμα της (sic), πήρανε θέση στην παγκόσμια περιοχή της Διανόησης το ίδιο μεγάλη, το ίδιο λαμπρή όπως και η αρχαία και βρήκε την παγκόσμια αναγνώρισή του» και πώς η «παγκόσμια διανόηση αναμφισβότως θα προσβλέψει προς τη Νέα Ελλάδα» για να «αντλήσει τα φώτα της. («Εφημερίς» 17.8.45). Κι' ακόμα πώς οι σύγχρονες πνευματικές δόξες της «είναι ολότελα όμοιες με τις παλιές». («Εφημ. 7.9.45). Πράγματα τέλος πάντων έξωφρενικά. Δεν είμαστε βέβαια καθόλου άρνητες του σημερινού νεοελληνικού πνευματικού πολιτισμού, μα το να εξισώνεται αυτός με τον αρχαίο κλασικό, πιστεύουμε ότι τούτο φανερώνει πλήρη άγνοια και του αρχαίου και του νέου «Ελληνικού πνεύματος».

Ρωτούμε επίσης γιατί εξακολουθεί η «Τέχνη» να σιωπά όταν ο κ. Ν. Π. δημοσιεύει τους καλλιτεχνικούς... δραματισμούς του και μας λέγει μεταξύ άλλων πώς και «το ραδιόφωνο με τη βιδίτσα (!) και το μυδράλλιο (δηλ. το θραύσμα της όβιδας) είναι... έργα τέχνης» («Εφημ.» 14.9.45). Ή όταν πάλι ο ίδιος παραθέσει ολόκληρες παραγράφους ενός άλλου ως δικές του; («Εφημ.» 24.8.45). Κι' όταν ο κ. Γ. Φ. γράφει άρθρο για τον ποιητή Καββάλη με αρχαιολατρικά φραστικά αναμασήματα, άκρισία και γλωσσική παραδαλότητα, ρωτούμε γιατί η «Τέχνη» αρχίζει το λιβάνισμα απ' τη μιά μεριά προς τον αρθογράφο και την ελίθεση εναντίο μας απ' την άλλη, γράφοντας πώς «η γλωσσική μορφή του άρθρου μπορεί να ραίσει πολλούς δημοκό-

πους»; Μήπως αυτά δεν είναι ύβρεις «εκ τών όπισθεν» προς πρόσωπα και κυρίως προς το ίδιο το Πνεύμα; Ή μήπως δεν είναι κακόηθεις ύβρεις τα λόγια με τα όποια χαρακτηρίστηκαν απ' τις σελίδες της μερικοί ανεύθυνοι και άβάθος αναγνώστες της, που είχαν την άφέλεια να της στείλουν συνεργασία γνωστοτάτων λογοτεχνών ως δικές τους; Και τι δεν τους είπε απ' το ύψος της... εισαγγελικής έδρας της. Γεύσασθε και ίδετε: «τύπους με ελαστική συνείδηση, παρίσια λογοτεχνικά, ήλιθίους, πλαστογράφους, «Πρόστρατους». Νομίζουμε ότι οι αναγώστες μας ποτέ δε μας άκουσαν να εκφραζόμαστε έτσι χυδαία και για μιά περίπτωση μάλιστα που δεν αφορά παρά μόνο τη στήλη άλληλογραφίας ενός σοβαρού περιοδικού.

Και γιατί επίσης η «Τέχνη» θεωρεί πνευματική προσφορά, αξία να αναφερθεί στις σελίδες της, τις «γνώμες» του νέου... αποφθεγματιστή κ. Π. Βασιλείου, τις τόσο προχειρογραμμένες; «Απολαύσατε μιά για να πεισθείτε: «Ο ήλιος φωτίζει και θερμαίνει το σώμα μας. Αυτή είναι η πρακτική του όφελιμότητα; Όμως είναι κι' η μεγάλη αλήθεια, που εκθαμβωτική, όπως είναι ούτε καν μπορούμε να τη δούμε». Ούτε καν βέβαια μπορεί να τη δει, όταν έχει στο νου του ένα πλήθος κοινοτυπίες που τις θεωρεί απόσταγμα σοφίας και βαθείας έσωτερικής περισυλλογής ή όταν αναφωνεί το... εύρημά του πώς «οί Τσορματζήδες, οί Ακαδημαϊκοί, οί Πρύττανες κι' οί Δάσκαλοι» δεν υπήρχαν ως τώρα, αλλά... «μας τους έφερε ο πόλεμος»!

Και κάτι ακόμα: Που άκούστηκε, πώς για να κρίνεις έναν ποιητή «εφ' όσον, εις γενέστερη κι' ανδρικότερη σιάνση δεν υπάρχει, παρά έσύ ο δυσχερστημένος, να έμπνευσθής (άν σου

είναι δυνατό) και να γράφης ανώτερης ύφης ή άλλης γλωσσικής μορφής ποιήματα». Αυτό δά, είναι απ' τ' άγραφα. Άκούς Καραντώνη, Άποστολάκη, Παρίσχη, Θρούλε το νέο άφορισμό; Μη ξανατολήσετε να κρίνετε στο έξής κανένα και τίποτε. Γιατί εκάθε άλλη σιάνση δεν ανεβάζει το επίπεδο του πολιτισμού μας και δεν συμβιβάζεται και δεν έχει καμιά σχέση με το αληθινό Πνευματικό Ήθος».

Τόση σύγχυση κριτικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας μπορεί ποτέ να γίνει; Και μάλιστα από ανθρώπους που έπαίρονται ότι συντελούν στη βαθμιαία έσωτερική ανύψωση του Κοινού» δημιουργώντας «την κατάλληλη ατμόσφαιρα που θα μας ώθήσει στην καλλιέργεια Πνευματικού Πολιτισμού»; Κι' όμως να, που γίνεται. Και γίνεται με τέτοια σπουδαιοφάνεια ακαδημαϊκή, ώστε τείνει κανείς να πιστέψει, ότι διατρέχουμε περίοδο πλήρους πνευματικής χρεωκοπίας.

Καταντάει, μα την αλήθεια, εκνευριστικό ν' άπιντάει κανείς σε τέ-

τοιου είδους παιδαριωδίες και σκόπιμες δυστυχώς συκοφαντικές ένέργειες από μερικούς, που δεν επιδιώκουν παρά πώς να θολώσουν τα νερά και να σκεπάσουν την αλήθεια, για να επιπλεύσουν τα άτομά τους.

Αυτή είναι αντιπνευματική σιάνση και ιδεολογική άσυνέλεια. Και μόνο η τέτοια τακτική τους «άσχημίζει την πνευματική μας ζωή και μειώνει αυτούς αφάνταστα». Γι' αυτό όσοι αληθινά πονούν για την πνευματική προκοπή του τόπου μας, θα νοιώσουν γιατί δεν πρέπει να πάψουμε να έλέγχουμε και να καυτηριάζουμε κάθε κιβδηλεία και παραποίηση της αλήθειας. Έμεις δε θα κουραστούμε επίσης, παρά τη μεγάλη αντίδραση που συναντούμε ν' αγωνιζόμαστε για την πραγματική έξύψωση του πολιτισμού μας και για τη δημιουργία μιας ανώτερης και άγνης πνευματικής ζωής, όπου δε θάχουν πια τόπο οί διάφοροι ανειλικρινείς προχειρολόγοι και κακοί εργάτες του πνεύματος.

ΤΑ «ΧΡΟΝΙΚΑ»

ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΓΑΛΛΙΑ

Μιά επιτακτική ανάγκη ξεκαθαρίσματος των άρχων και των άλλοπρόσαλλων βιοθεωριών που επικρατούσαν κι' άλληλοσυγγρούονταν στο μεσοπόλεμο και συνάμα η υποχρέωση και το καθήκον που ένοιωσαν τόσο οί λαοί όμαδικά, όσο και ο σκεπτόμενος άνθρωπος άτομικά, για τη δημιουργία ενός «κόσμου» ανθρώπινου, δικαίου και πρωτοποριακού, σιάνθηκαν οί ήθικες και πνευματικές κινητήριες αιτίες του τελευταίου έξάχρονου πολέμου.

Γι' αυτό η τελευταία παγκόσμια σύρραξη στη βραχική της ουσία μπορεί να χαρακτηριστεί σα μιά επανάσταση. Κι' ο λαός που ήταν περισσότερο απ' κάθε άλλον ώριμασμένος και έτοιμος να δεχτεί τη νέα ζωντανή σπορά είναι ο γαλλικός. Αυτό τουλάχιστον αποδειχεται απ' τον άνεμο που πνέει στη Γαλλική διανόηση και επισιτήμη, και που καθρεφίζεται στον τύπο της έλευθερωμένης Γαλλίας.

Πολλοί ύστερα απ' τη στρατιωτική κατάρρευση της Γαλλίας, το καλο-

καίρο του 40 με λαφριά καρδιά κι επιπολαιότητα δέχτηκαν την καταστροφή σαν τελειωτική και βιάστηκαν να βρούν υπεύθυνους. Έτσι τα Γαλ. Γράμματα βρέθηκαν στο έδωλο του κατηγορουμένου στην πρώτη σειρά.

Οι Γάλλοι πνευματικοί άνθρωποι κατηγορήθηκαν για άρνητες της πραγματικότητας και αποξενωμένοι απ' τη μεγάλη καρδιά του λαού.

Το άβασιμο της κατηγορίας αυτής αποδείχτηκε τόσο με τη δράση των Γάλλων διανοουμένων κατά τη διάρκεια της κατοχής όσο και με το έργο τους που μόλις ένα μικρό του μέρος έμφανίστηκε ως τώρα.

Σήμερα στη Γαλλία η Τέχνη έμπνέεται απ' το δράμα του ανθρώπου του μεσοπόλεμου και του πόλεμου. Το δράμα το έσωτερικό όσο και τη σύγκρουση του ατόμου με την πραγματικότητα την έξωτερική της ζωής, που επιτακτική όρθώνει το ανάστημά της. Ο ήρωας του σύγχρονου γαλλικού μυθιστορήματος είναι ο άνθρωπος που «έζησε» τα τελευταία 25—30 χρόνια, που απόκτησε συνείδηση της εποχής του, του τόπου του παράλληλα με την αιωνία ανθρώπινη έσωτερική τραγωδία. Ξεχωρίζει απ' την άλλη παραγωγή παλιών και νέων το έργο του Φρανσί Καρκό. Ασφαλώς το μεταπολεμικό του έργο ανοίγει καινούργιους δρόμους στο Γαλλικό μυθιστόρημα που τόσο είχε χάσει τα νερά του μπρος στα άλματα της Αμερικανικής μυθιστοριογραφίας.

Τα όνόματα του Agostin και Paul Eluard βρίσκονται στην πρώτη σειρά των πρωτοπόρων της ποίησης. Τα μοτίβα τους καινούργια και δροσερά τόνισμένα πάνω στους ρυθμούς τη λαϊκής γαλλικής παράδοσης δονούνται απ' ένα λυρισμό πρωτογονικό κι απλό, βαθύ κι ανθρώπινο. Η ιστορία της Γαλλίας στα τελευταία 5 χρόνια φλο-

γερή και παλλόμενη είναι βασικό τους θέμα, κι ο Έρωτας απλός, ανθρώπινος, δίχως βίτσιο, δίχως *rechêche*.

Ο Πικασσό ξανάγινε ο μεγάλος εικονοκλάστης. Ο Matisse άρκεϊται σε λίγες δυνατές πινελιές και αφήνει στα θαμπά κι δμυχλώδη του.

Γενικά η Τέχνη προχωρεί σε δρόμους φωτερούς, πλατείς κι ανέφελους. Θέμα της η καρίαρχος ζωή σ' όλη της την έκταση, σ' όλο της το βάθος. Όχι πια ντοκτρίνες, όχι θεωρίες ανεδαφικές κι άχαλίνωτες. Ίσως κάποιος ήθελημένος νατουραλισμός. Σχολές και τυφλοσουρτισμοί στην έκφραση καταργήθηκαν.

Ο Guide στα Interview imagi-païtes που τυπώθηκαν το 43 το λέει καθαρά.

«Κάθε αληθινός καλλιτέχνης δημιουργεί προβλήματα, νόμους και αρχές προσωπικές... Κι' αυτά είναι τα μόνα κριτήρια για το έργο του».

Απ' την άλλη πλευρά όπως φαίνεται απ' το λόγο του καθηγητή του Colège de France Paul Langevin στην πανηγυρική πρώτη συνεδρία της «Γαλλικής Έγκυκλοπαιδείας» της «Αναγέννησης» θέλει τη δημιουργία μιας κοινούργιας επιστήμης έναρμονισμένης με τις αρχές που δημιούργησαν οι τελευταίες ανακαλύψεις κι έφευρέσεις.

Θέλει την επιστήμη φιλοσοφημένη και τον επιστήμονα: *Homme libre et homme sérieux*.

Ο ρυθμός του τυμπάνου που χτυπά στη Γαλλία γίνεται όλο και πιο ζωηρός, πιο ταχύς, πιο σίγουρος.

Η Γαλλία σύσσωμη πιστεύει. Βρήκε το μυστικό της πραγματοποίησης των ιδαντικών που άπότησαν θυσίες, πιστεύει και προπορεύεται.

Κι' όταν πιστέψει ένας λαός *ça ira*.

ΔΡΟΣΟΣ ΝΟΤΗΣ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Τον τελευταίο καιρό δείξαν τον Πικασσό έναν πίνακα. Τον κύριε σαστισμένο και είπε: «Αυτόν τον ζωγράφο πρώτη φορά τον βλέπω, μά δίχως άλλο υπάρχει στο έργο του κάτι παράξενο και εκπληκτικό» Ο πίνακας αυτός παρίστανε ένα τοπίο της Νότιας Γαλλίας και είχε την υπογραφή: Ουίν-σεσον Τσώρτσιλ.

—Η έδρα του P. E. N. Club (Διεθνής Οίκος Συγγραφέων) που βρίσκεται στο Παρίσι και είχε λεηλατηθεί και σφραγιστεί απ' τη γερμανική κατοχή, άρχισε πάλι να άρχεται σ' έπαφή μ' όλα τα εύρωπαϊκά κέντρα του, για την ανασύσταση των πνευματικών σχέσεων μεταξύ των λογοτεχνικών όλων των κρατών, σχέσεων που τις είχε διακόψει ο πόλεμος.

—Συμπληρώθηκε εκατονταετία από τη γέννηση του περιφήμου Ρώσου βιολόγου Ηλία Μέτσνικοφ, ο οποίος έκαμε σπουδαίες ανακαλύψεις για την άμυνα του οργανισμού από τα λευκοκύτταρα.

Γεννήθηκε στο Χάρκοβο και πήγε νέος στη Γαλλία, όπου εργάστηκε και διέπρεψε. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του (1910) εξέδωσε το περίφημο «Essais sur la Nature» που συζητήθηκε τόσο πολύ για τη βιολογικό-φιλοσοφική θέση του.

—Πέρσον έφθασαν στην Αγγλία σε μια διπλωματική βάλιτσα δυο μικροί κύλινδροι, όχι μεγαλύτεροι από ένα κονδυλοφόρο. Ήταν μια νέα μουσική συμφωνία. Ένας διάσημος Έλβετός συνθέτης έγραψε αυτή τη συμφωνία περιγράφοντας σ' αυτήν τα αισθήματα του, όταν οι Γερμανοί μπήκαν στο Παρίσι το 1940. Με τη μικροφωτογραφική μηχανή κατορθώθηκε να φωτογραφηθεί η συμφωνία σελίδα προς σελίδα που την αποτέπωσαν σε ένα φιλμ σε μέγεθος γραμματισήμου.

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Στη χώρα μας

—Το μουσείο Firkot άνοιξε στις 19 Αυγούστου. Το μουσείο αυτό βρίσκεται στο Ρουμέλι Χισάρ, στο Λεϊψαν Κόσκ του Ποιητή και φυλάγονται εκεί τα σπουδαιότερα ιστορικά έγγραφα της Edebiyatı Cedide.

—Ο Έκδοτικός οίκος Agrađ παρουσιάζει

ζεται στην καινούρια του σαιζόν με έκλεκτά έργα τούρκων και ξένων. Στο μεταξύ κυκλοφόρησε το κριτικό έργο του Husamettin Bozok Huseyin Rahmi, επίσης τους «Επιβάτες του Παρισίου» του Ignazio Silone και τη μελέτη του Ehrenburg «Μυθολογία του Χόλγουντ».

—Ο έκδοτικός οίκος A.B.C. θα μάς παρουσιάσει σύντομα το πρώτο έργο του Rifai İlgaz σε νέα έκδοση συμπεριλαμβανοντας και όλες τις κριτικές που γράφτηκαν γι' αυτό.

—Το Δημοτικό Θέατρο άρχίζει τη χειμωνιάτικη του περίοδο με δύο έργα. Ανεβαίνει από την Ολιβέρου τον «Κοριολάνο» του Σαίξπηρ σ' ό δραματικό τμήμα και τον «Επιθεωρητή» του Γκόγκολ στο τμήμα κωμωδίας.

—Τον περασμένο μήνα πέθανε ο περίφημος χρονογράφος, θεατρικός συγγραφέας και μυθιστοριογράφος Μαχμούτ Γεσερή Σύσσωμος ο ήμερήσιος και περιοδικός τύπος τίμησε τη μνήμη του με άρθρα και κριτικές για το έργο του και τη δράση του.

—Ο Πάολ Βαλερού μιλώντας κάποτε για τη χώρα μας είχε πει, μεταξύ άλλων και τα έξης:

«Για να μπορέσει να ζήσει η Τουρκία ήταν ανάγκη να προσανατολιστεί προς τη Δύση. Γι' αυτό σ' αυτή την ανάγκη καθε άλλες προσπάθειες και και ευθύνσεις χρεωκοπούνε. Γι' αυτό άφροσιώθηκε με τέτοια ένταση στην εργασία και τη μεταρρύθμισή της, αποφεύγοντας ματαιές συζητήσεις».

Η Τουρκία είναι χώρα όπου αγαπούν και εκτιμούν πολύ την Ποίηση. Αυτό μου δίνει ένα βαθύ θαυμασμό. Στη Δύση η Ποίηση δεν είναι ανάγκη, είναι πολυτέλεια. Νά, το μόνο σημείο που δεν πρέπει η Τουρκία να ακολουθήσει εδχομαι οι νέοι τούρκοι ποιητές να διαφυλάξουν την υπάρχουσα γήσια ποίηση του τόπου τους και να εύρύνουν τους ορίζοντές της.»

—Στο Η τεύχος της «Τέχνης» συνεργάζονται ο κ. Δ. Κ. Παπακωνσταντίνου, ο κ. Π. Παπαδόπουλος, ο Κ. Γερασίμου, ο κ. Β. Βενέτης, ο κ. Α. Βεράνης, ο κ. Ν. Δάμτσας, ή δ. Μαγια Δρόσου κι ο κ. Ν. Μαγιόπουλος

Στη Γαλλία

Τον καιρό της κατοχής στη Γαλλία όλες οι κοινωνίες τάξεις πήραν μέρος στον άγώνα κατά του κατακτητή.

Έργατες, χωρικοί, επιστήμονες, δικηγόροι

σπουδαστές, στρατιώτες, ποιητές και συγγραφείς όλοι πήραν μέρος στην 'Αντίσταση και στην απελευθέρωση. Πρώτοι όμως οι λογοτέχνες και φιλόλογοι κατόρθωσαν να εκδώσουν μια εφημερίδα: «Les lettres Françaises».

— Ο ιδρυτής Jacques Decour, τουφεκίστηκε από τους γερμανούς. Ο Jean Faulhan και οι σύντροφοί του συνεχίζουν το έργο του και παρά όλες τις άπειρες ύλικές δυσκολίες και τους κινδύνους που συναντούν, εκδίδουν τακτικά μια εφημερίδα με καθαρά, φιλολογική μορφή, που συγχρόνως είναι και το φερέφωνο της Εθνικής Επιτροπής Συγγραφέων.

— Στις 9 του Σεπτεμβρίου 1944 βγήκε το πρώτο φύλλο του ως τότε παράνομου περιοδικού «Lettres Françaises». Στην πρώτη σελίδα είχε το μανιφέστο της «Εθνικής Επιτροπής Συγγραφέων» που το υπέγραψαν 65 συγγραφείς. Ο 'Αριγκόν κι' ο Πωλ Έλυάρ, αγωνίστηκαν το δικαίωμα της κατοχής εκληρότερα κι' ηρωϊκότερα από όλους τους άλλους. Όμως το πνεύμα της 'Αντίστασης στη Γαλλία δεν έπαψε να φλέγει τις καρδιές όλων των πνευματικών ανθρώπων.

— Η 'Εθνική Επιτροπή των Γάλλων συγγραφέων, έφτιαξε έναν κατάλογο από 110 περίπου πρόσωπα, που θεωρεί ότι συνεργάστηκαν με τον έχθρο. Σ' αυτούς θ' απαγορευθεί να γράφουν στον τύπο. Στους ζωγράφους που συνεργάστηκαν δεν θά επιτραπεί να εκτεθούν έργα τους.

— Τα πολεμικά ποιήματα του 'Αντρέ Σεννεβιέρ που σκοτώθηκε από τους Γερμανούς πάνω στα όδοφράγματα του Παρισιού την τελευταία μέρα της απελευθέρωσης, δημοσιεύθηκαν στον «Κορσέ» με πρόλογο του Ζωρζ Ντουαμέλ.

— Ο 'Αντρέ Σενσαάν που σ' όλο το διάστημα της Κ τοχής δεν δημοσίευσε ούτε μια γραμμή σ' ένδειξη διαμαρτυρίας, έβγαλε τώρα στις εκδόσεις Γκαλλίμαρ «Το Πηγάδι με τα Θάματα». Η Κριτική συνοψίζοντας τις έντοπώσεις της γράφει: «Νά ένα βιβλίο θάρρους και αγανάκτησης».

— Στις 21 Ιανουαρίου 1945 ο ποιητής 'Αριγκόν, ή εφημερίδα «Λε Ζουρ» κι' η 'Εθνική Επιτροπή Συγγραφέων ίδρυσαν με την Επιτροπή Γομαίν Ρόλλαν» που θά αναλάβει να υποστηρίξει και να επιτύχει από τη Γαλλική Κυβέρνηση την ταφή του Ρομάν Ρόλλαν στο Πάνθεον.

— Να από τα καλύτερα εβδομαδιαία γαλλικά φύλλα που πρωτοπερνούσαν κρυφά τον καιρό της Κατοχής είναι και το «Temps Présent» του περίφημου εκδότη Stanislas Fumet.

— Ο μεγάλος ποιητής Πωλ Βαλερ έπεθανε

στις 20 Ιουλίου. Στην κηδεία του παρευρέθηκα ο Ντέ Γκώλ με όλο το ύπουργικό συμβούλιο και τίμησαν το νεκρό ό σι ατός και ο λαός ό όποιος ακολουθούσε φάλλοντας τη Marssellaise. 'Επικήδειο λόγο εκφώνησε ο G Duhamel με θέμα «'Ενωση 'Ελευθέρων Συγγραφέων».

Ο Duhamel ήταν σ' όλη τη διάρκεια της άρρώστιας κι' ώς τις τελευταίες στιγμές του Ποιητή πάνω από το προσκέφαλό του. Τους ένωνε μια βαθύτατη πνευματική αγάπη.

— Την αίθουσα ζωγραφικής του Πικασσό τη φρουρεί πάντα μια μεγάλη δύναμη άστου φυλάκων γι' τον κίνδυνο λεηλασίας και διαρπαγής που διατρέχουν οι πίνακές του από γκαλαστέρους ή από φανατικούς έχθρους του. Η διαμονή του είναι ένα θαυμάσιο σπίτι του 17ου αιώνα στο Quai des grands Augustins άρ. 7. Στο δρόμο από έξω φυλάγει πάντα ένας σκοπός με έφ' όπλου λόγχη. Κάθε Δευτέρα πρωί τον επισκέττονται πολλοί λειτουργοί του Κομμ. Κόματος, έμποροι έργων τέχνης, καλλιτέχνες και διάφοροι προσκυνητές. Τελευταία στο Παρίσι πολλοί σπουδαστές βγήκαν σε διαδήλωση στους δρόμους καταδικάζοντας την πρόσφατη εργασία του και ζητώντας του να γυρίσει πίσω στη «γαλάζια περίοδο».

Ο Πικασσό δουλεύει πάντα ταυτόχρονα πάνω σε διαφορετικούς πίνακες ή πάνω σε αναριθμητές παραλλαγές του ίδιου θέματος ή πάλι ξαναπιάνει έναν παλιό από χρόνια άφημένο πίνακα. Έκθεται όλα τα έργα του έπιτυχημένα και άποτυχημένα, γιατί τα θεωρεί σαν ένα ενιαίο σύνολο. Όταν τον πιάνει το δαιμόνιο μπορεί να δουλεύει άδιάκοπα από το βράδι ως το πρωί φκιάνοντας ένα σχέδιο εύθους ύστερ' από τ' άλλο και σημειώνοντας πάνω στο καθένα της ώρα και το λεπτό που περατώθηκε. Το σπίτι του είναι γεμάτο με άμύθητες αξίες έργα τέχνης και με πολλά αφρικανικά σκαλιστά σε ξύλο ή σ' ελεφαντοκόκαλο. Έχει τέτοια ειλικρίνεια γι' την τέχνη του τέτοια σιγουριά γι' το πολυδύναμο και καταρακτώδες ταλέντο του ως σ' άποχσει με πλήρη άνεξαρτησία, που του επιτρέπει να κλωσήσει και την πιο βαθειά ριζωμένη προσποίηση και το έλαχιστό της κατά συνθήκη κοινωνικής εγγύτητας.

Στην 'Αμερική

Είναι δύσκολο στους Εύρωπαίους να κρίνουν την 'Αμερικανική Λογοτεχνία, γιατί οι 'Αμερι-

κανοί έχουν διαφορετικά κριτήρια. Για τους 'Αμερικανούς κάθε λογοτέχνης είναι έπιφορισμένος με μιάν άποστολή και το έργο του πρέπει νάχαί έποικοδομητικό χαρακτήρα. Το έργο που δε σέβεται την ανθρώπινη φύση είναι κακό όπως έπίσης, αν ξεκινώντας από το άτομο δεν προεκτείνεται προς το κοινωνικό σύνολο. Ο γνωστός λ. χ. και θαυμαζόμενος στη Γαλλία Φώλκνερ, στην 'Αμερική έγνωρίζεται σχεδόν έντελώς.

Η 'Αμερικανική Λογοτεχνία ακολουθεί μια παράξενη πορεία.

Πριν από 1918 οι συγγραφείς της 'Αμερικής ήταν υπέδουλοι της γαλλικής νατουραλιστικής σχολής και άκραιβότερα του Μωπασάν. Έπσκοπούθησε ή μεταπολεμική περίοδο και κατόπι ή κρίση του 1930. Από αυτή την ταλαιγμένη περίοδο γεννήθηκε με πρωτότυπη λογοτεχνία που την αντιπροσωπεύουν — για μας τους Εύρωπαίους τοδύλαχιστα — ο Φώλκνερ, ο Στέϊνμπεκ, ο Ντός Πάσος, ο Κάλνιγουελ και τέλος ο Χέμινγκγουεϊ, ο μόνος που βρίσκεται επίεξια από το άμερικανικό κοινό.

Η έπιδραση αυτής της σχολής και των τεχνικών της έπινοήσεων πάνω στους 'Αγγλους και τους Γάλλους υπήρξε μεγάλη.

Οι νέοι 'Αμερικανοί όμως, περιφροούν όλους εκείνους τους λογοτέχνες που το έργο τους δεν έχει κοινωνική σκοπιμότητα και άποκαλούν την τέχνη τους ασάπι τέχνη».

Ο νέος γάλλος ποιητής και φιλόσοφος Ζι Πωλ Σάτο που έπισκέφτηκε τελευταία την 'Αμερική, σε μιάν διαλέξη του στο Παρίσι είπε, πως δε μπορούμε άκόμα να ξέρουμε που θά έδη γήσουν οι νέες τάσεις της 'Αμερικανικής Λογοτεχνίας, που ζητά να γίνει υπολογιστική όντος συνυφασμένη με κοινωνικούς και πολιτικούς σκοπούς.

— 'Ιπ' όλα τα βιβλία της χρονιάς, το κοινό ξεχώρισε ιδιαίτερα το «Μιά καμπάνια γι' τον 'Αντανασ του Τζόν Χέρσεϊ», και την εθολάδα του Ούρανο» του Χόμπαρτ-Ντούκλες Σκίτμαν, που είναι μιάν δραματική ιστορία μέσα σ' ένα πιάσιμο φρούριο.

Άλλά περισσότερο από όλα ξεχώρισε το περίφημο βιβλίο του 'Έρνεστ Χέμινγκγουεϊ «Για ποιόν χτυπούν οι καμπάνες;».

— Ο Τζόν Χέλιον δημοσίεψε με τον τίτλο «Δε θά με πετύχουν» το ημερολόγιό του μέσα σ' ένα στρατόπεδο γερμανικό, από όπου κατόρθωσε να δραπέτεύσει.

— Ο «'Υμνος της Μάχης της Κίνας» της 'Αγκνιες Σμένιλεϊ, είναι ένα συγκινητικό νεοκονιέ, το των άγώνων του κινεζικού λαού εναντίον στην 'Ιάπωνά κατακτητή.

— Ποιητικά έργα αξία προσοχής είναι το «Για την ώρα» του 'Ωντεν, το «ΙΧΙ» του Κάμμινγκς, το «'Ενα μπουκέτο γι' τη θάλασσα» του Ρόμπερτ Φίτζεραλντ και το «'Ωστόσο» της Μαριάνας Μούρ.

— Όλες οι νέες ποιητικές συλλογές που εκδίδονται τον τελευταίο καιρό έχουν θέμα τους τον πόλεμο, τους ήρωισμούς των απελευθέρωτικών στρατιών και την καταπίεση, την άγωνία και την αντίσταση των κατακτημένων χωρών από τους Γερμανούς και τους 'Ιάπωνες. Ο ποιητής Σάξ είναι εκείνος που έχει την μεγαλύτερη έπιτυχία σ' αυτό το είδος. Οι ποιητικές του συλλογές γίνονται άπόρροιας. Η τελευταία του ξεπέρασε τις 500 χιλιάδες.

— Ο ποιητής Γιόργος Σεφέρης έκιμύδαι πολύ στην 'Αμερική και θεωρείται από όλους σχεδόν τους κοινούς ως ένας από τους καλύτερους ποιητές της Εύρώπης.

Η ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΣ

— Πατήσαμε το σπίτι ενός δασκάλου και βρήκαμε χαλιά.

— Μπά, έχουν κι' οι δάσκαλοι χαλιά; Κι' ύστερα σου λένε πως πεθαίνουν στην φάθα.

Στη Ρωσία

— Η Σοβιετική Κυβέρνηση επειδή είναι μιὰ κυβέρνηση του λαού, επιμένει να έχει Τέχνη για το λαό, για τη μάζα. Απαιτεί να είναι αισιόδοξη και χαρούμενη. Και πρὸ παντός να μὴν είναι υποκειμενική. Αὐτὸς οἱ προϋποθέσεις, οἱ δλότελα ξένες, πρὸς τὴ δική μας ἀντίληψη γιὰ τὶς συνθήκες τῆς ἐργασίας ἐνὸς δημιουργοῦ καλλιτέχνη σανάτησαν σχεδὸν τὴ δημιουργικότητα μουσικῶν μετὰ τὸν 1929. ὅπως ὁ Σοσιόκοβιτς καὶ ὁ Κνίππερ γιὰ νὰ μὴν ἀναφέρουμε πόσο περιορίσαν τὴν παραγωγή τοῦ Ζεμπάλιν, τοῦ Κατοατουριάν κι' ἄλλων πολλῶν.

Σύμφωνα με τὸ Πρῶτο Πενταετὸς Σχέδιο τοῦ 1929, ὅλοι οἱ συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχνες ἔπρεπε νὰ συνεργαστοῦν. Ἀπὸ τότε ἡ κυβερνητικὴ ἐπιτήρηση πᾶν στὴν Τέχνη ἐξασκήθη κατὰ τρόπο ἀφόρητα δικτατορικό μὲ ὅλο πού σημείωνε πότε πότε κάποια μικρὴ χαλάρωση. Ἀπὸ τὸ 1932 ἰδίως δόθηκε στοὺς συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχνες ἕνα ἐπίσημο ἰδανικό πού τὸ δίνει περιληπτικὰ ἡ ἐκφραση «Σοβιετικὸς Ρεαλισμὸς». Σήμερα μπορεί νὰ ὑπάρχουν ἀξιόλογοι πεζογράφοι, ποιητὲς, γλύπτες ζωγράφοι, μουσικοσυνθέτες, ὅμως κανένας δὲν ἔχει τὴ μεγαλειώδη πανανθρώπινη πνοὴ πού εἶχε ἕνας Νεοσοσιόκοβιτς ἢ ἕνας Τολστόϊ, ἢ ἕνας Τσαϊκόφσκι. Ἀκόμα καὶ ἡ μεγάλη δημιουργικότητα ἐνὸς Γκόρκι καταπνίγη κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τῆς στρατευμένης Τέχνης, ἀπὸ τότε πού ἔθεσε στὴν ὑπηρεσία τοῦ Κράτους τὸ δυναμικὸ ταλέντο του.

— Τὸ τελευταῖο βιβλίο πού κυκλοφόρησε στὴ σοβιετικὴ πρωτεύουσα εἶναι τὸ βιβλίο μετὰ τὸν τίτλο «Πορτραῖτα ἐγκληματιῶν». Περιλαμβάνει λογοτεχνικά πορτραῖτα τοῦ Μοισολίνι, τοῦ Πεταίν, τοῦ Κουίσιγκ καὶ ἄλλων. Τὸ βιβλίο εἶναι γραμμένο ἀπὸ μερικοὺς ἀπ' τοὺς καλλίτερους σοβιετικοὺς συγγραφεῖς καὶ εἰκονογραφημένο ἀπ' τοὺς τολμηροτέρους ζωγράφους.

Στὴν Ἑλλάδα

— Ἡ πνευματικὴ Ἀντίσταση τὸν καιρὸ τῆς Κατοχῆς ὑπῆρξε πολυμερῆστατη. Δὲ βρέθηκε κανένας λιποτάκτης, κανένας λιγόνψυχος πού νὰ ἐνταχθεῖ μετὰ τὸν ἐχθρὸ, ἐκτός ἀπὸ δύο-τρὶς μολυσμένους ἀπὸ τὰ πρὶν ἀπ' τὴ ναζικὴ φρεναπάτη.

— Ἡ «Νέα Ἑστία» ἔκαμε τὴν εἰσοδὸ τῆς στὸν 33ο τόμο τῆς μετὰ νῆα προσπάθειά συνθετικῆς ἀπόδοσης τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ τόπου: ἔκα-

λεσε ὅλους τοὺς πνευματικοὺς ἀνθρώπους νὰ ἐξηγήσουν ἂν ἡ Τέχνη ἐπιτρέπεται κι' ἂν μπορεί νὰ ἐξυπηρετεῖ ἄλλους ἐκτός ἀπὸ τοὺς ἐντελῶς δικούς τῆς σκοπὸς καὶ ὡς ποῖο σημεῖο ἔχει δικαίωμα νὰ παρακολουθεῖ τὰ κοινωνιολογικὰ ἐπιστημονικά, ἰδεολογικὰ ρεύματα τοῦ καιροῦ τῆς.

— Παρόμοιαν ἔρευνα—τὸ θέμα εἶναι φλέγων—διεξήγουν τὰ βδομαδιακὰ «Ἐλευθέρων Γράμματα». τὸ «περιοδικὸ τῆς ζωντανῆς σέφης» καθὼς τιτλοφορεῖται. Τὸ περιοδικὸ αὐτό, πού τὸ διευθύνει ὁ Δημ. Φωτιάδης, ὁ γνωστὸς διευθυντὴς καὶ τῶν προπολεμικῶν «Νεοελληνικῶν Γραμμάτων», περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο θέλει νὰ καθρεφτίζει τὴν ἑλληνικὴ Διανόηση τέτοια πού διαμορφώθηκε μέσα στὸν τραχὺν ἀγῶνα τῶν τελευταίων χρόνων.

Ἐχὶ συγκεντρώσει ἀρκετοὺς συνεργάτες καὶ κυρίως νέους.

Ὁ «Ἄγγελος Σικελιανὸς δίνει ἀπὸ καιρὸ σερὰ ἄρθρα μετὰ τὸν τίτλο. «Ἑσκιῶντες» ὅπου προτείνει κατευθύνσεις γιὰ τὴ μεταπολεμικὴ Ἑλλάδα.

Τελευταῖα τοὺς ἀποκάλυψη ἦσαν ὁ Χι. ὠτης ποιητῆς Φώτης Ἀγγουλιῆς, αὐτοδημιουργητὸς, πού ἄρχισε τὴ ζωὴ του ψαρὸς Ὁ ἀνθρώπος τόνος του, ἡ ἀληθινὴ του συγκίνηση φτάνει ὄρες ὄρες—τὴ γνησιώτερη ποίηση.

— Ἀπὸ τὰ περιοδικὰ πού κυκλοφοροῦν τώρα, ἀναφέρουμε τ' ὁμώνυμο περιοδικὸ πού διευθύνει ὁ Κλέαρχος Στ. Μιμίκος ζωντανό, μετὰ διαλεχτὴ ὕλη, καὶ τὰ «Νέα Γράμματα» πού ἐκδίδονται μετὰ πολλὴν ἐπιμέλεια ἀλλὰ σὲ ἀραιὰ διαστήματα κι' ἀποπεύουν πρῶτα τῶν κειμένων τῶν ὑπερρεαλιστῶν.

Ἡ «Νέα Ζωή» μετὰ νεωτεριστικὲς τάσεις καὶ ποικίλη ὄλη ὄχι μόνο λογοτεχνική. Διευθυντὴς Πέτρος Πικρός. Ἡ «Λογοτεχνία», ὁ «Παλμός» κλπ. κλπ.

Ἐς ἀναφέρουμε ἀκόμα τὴν πολυτελέστατη «Καλλιτεχνικὴ Ἑλλάδα» πού διευθύνει ὁ Στ. Μυριβήλης. Ἐχουν ἐκδοθεῖ ὡς τώρα μόνον δύο τεύχη τῆς καὶ δὲν ἔβρομε ἂν ἡ ἐποχὴ θὰ σηκώσει ἕνα περιοδικὸ πού τὴν ἀγνοεῖ συστηματικὰ, ἀκόμα καὶ μετὰ τὴν τιμὴ του, ἀπλησίαστη γιὰ τὰ μετὰπολεμικὰ πορτοφόλια.

Ἀπὸ τὰ ἐπιστημονικὰ ἀναφέρουμε κατ' ἐξαιρέση τὸν Ἀνταίε πού ἀφοσιώνεται στὰ προβλήματα τῆς ἀνοικοδόμησης μετὰ ἀρμοδιότητα καὶ θέρη.

Πολλὰ περιοδικὰ μετὰ κύριο σκοπὸ πολιτικὸ ἢ κοινωνικὸ παρακολουθοῦν καὶ γενικῶς πνευματικὰ ζητήματα καὶ κρίνουν τὰ βιβλία. Π.χ. τὰ «Δημοκρατικὰ Χρονικά», ἡ «Νέα Κοινωνία» καὶ ἄλλα.

— Οἱ ἔφημερίδες σινοχωρημένες σὶδὸ μόνον φύλλο τους καὶ μετὰ τὴν πληθώρα τῆς πολιτικῆς ὕλης δὲ μποροῦν νὰ διαθέσουν γιὰ τὰ Γράμματα καὶ τὴν Τέχνη ὅσο χωρὸ διαθέτουν πρῶτα. Αὐτὸ ὅμως δὲν πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ἀδιαφορία γι' αὐτὸ καὶ τὸ βιβλίο καὶ τὸ θέατρο παρακολουθοῦνται καὶ κρίνονται συστηματικὰ καὶ ἄρθρα παρουσιάζονται συχνὰ σὶδὸν καθημερινὸ ἔργο ὑπογραμμένα ἀπὸ τὰ πρῶτα ὀνόματα τῆς νεοελλ. διανόησης. Εἶναι βέβαιον ὅτι μόλι' αἰσθῆται ἡ κρίση τοῦ χροιοῦ ἢ πνευματικῆς ζωῆς θάβροει καὶ πάλι τὴ θέση τῆς στὴν ἔφημερίδα, θέση πρωταρχική.

Τὸ βιβλίο εἶναι ἀκριβὸ, συνέπεια τῆς ἀκρίβειας τοῦ χροιοῦ καὶ καθὼς λέν οἱ ἀρμόδιοι περὶ κάποια κρίση. Κι' ὅμως ὁ ρυθμὸς τῶν ἐδόσεων δὲν ἔχει καθόλου χαλαρωθεῖ. Παρατηρεῖται μάλιστα αἰσθητὴ ἀλλοίωση στὸ παρουσιαστικὸν τοῦ βιβλίου. Πολλὰ φυλλάδια μετὰ πολιτικὸν συγὰ περιεχόμενον. Πολλὲς λιγοσέλιδες ποιητικὲς συλλογὲς ἀπῆρα σμένες κι' αὐτὲς συγὰ ἀπὸ πολιτικῆς ἢ κοινωνικῆς ἰδέσεως. Πολλὲς μεταφράσεις ὅπου δὲν ὑπερτεροῦν πᾶς οἱ γάλλοι. ὅπως γινόνταν πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια.

Ἀπὸ τὰ πρῶτα βιβλία εἶναι πού ἀγνοεῖ ὁ λότελα τὴν ἀγωνία τῶν τελευταίων χρόνων εἶναι τὸ ἴσο βιβλίο τοῦ Σιράτη Μυριβήλη τὰ «Παγαῖα».

Ὁ κ. Χρ. Γυλιπιδης ἔβρωκε ἕνα ἐπίσημο βιβλίο μετὰ τὸν τίτλο «Ὀδοίαι καὶ Πραγματικὴ τῆς» στὸ ὅποιο ἐξετάζει τὰ πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ ἰδανικά τῆς ἀποπομπῆς ἀπὸ τὴν προπλάττωσιν ἐποχῆν ἕως σήμερα.

— Γιὰ σκοπὸ φιλανθρωπικὸ μετὰ τὴν πανσέληνον τοῦ Αὐγούστου δόθηκε μουσικὴ γιορτὴ στὸ Στάδιο ἀπὸ μικτὴ χορὸν 250 προσώπων καὶ μετὰ συνοδεία μεγάλης μανδολινάτας. Μέσα στὴ φεγγαρολούστρη αὐγουστιάτικη βραδυὰ ἐτελέτησαν μ' ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία ὑπὸ τὴ διύθυνση τοῦ μαίστρου Κώστα Χάγιου παλιῆς ἀθηναϊκῆς καντάδες καὶ δημοτικὰ τραγοῦδα.

— Στὶς 13 Αὐγούστου στὸ Ὄδειο Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ δόθηκε συναυλία τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας. Τὸ πρόγραμμα περιλάμβανε καὶ τὴ «Συμφωνία οἱ ντὸ μίλλον» τοῦ Α. Εὐαγγελίδου.

— Ἡλία Κατωγιάννη ἀλλ' εἶς

Ἄλυσίδες ποιήματα ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὸ δράμα τῆς Κατοχῆς.

— Ἀρχισὴ ἢ προεργασία γιὰ τὸ ἀνάβασμα τῆς «Σίβυλλας» τοῦ Ἀγγελου Σικελιανοῦ, στὸ θέατρο Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ. Στὸ ἔργο θὰ πάρουν μέρος ὅλα τὰ ἄρνα στελέχη τοῦ Κρατικοῦ θεάτρου. Γυναικεῖος ρόλος εἶναι μόνον ἕνας. Τὴ σκηνοθεσία του τὴν ἀνέλαβε ὁ κ. Σωκράτης Καραντινός.

— Τὸ Κρατικὸ θέατρο θὰ ἀρχίσῃ τὴ χειμερινή του σαζὸν μετὰ τὸ πρῶτο θεατρικὸν ἔργο τοῦ Ἡλίου Βενέζη, ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴν περίοδο τῆς Κατοχῆς πὺ φέρει τὸν τίτλο «Ἀπλόκος C.»

— Στὸ θέατρο «Ἀλάμπρα» τῆς Ἀλεξάνδρειας δόθηκε ἀπὸ τὸν ἐκατ' εὐρισκόμενον θίασο «Μακρυλίδη Ἀρώνη—Χάρων» τὸ ἔργο τῆς Οὐκράνης συγγραφέως Ὀλγας Πρίντσλαου «Θυμὰ τζάμια» παρουσία τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ ἀντ' προσώπων τῆς Ἀγγλίας, Ρωσίας καὶ Ἑλλάδας.

Στὴν Ἰσπανία

— Πρὶν ἑκατὸ χρόνια ἀκριβῶς γεννήθηκε σ' ἕνα μικρὸ χωριὸ τῆς Καταλονίας ὁ Ζάσιντ Βερνιγούνο, ἕνας ἀπὸ τοὺς πρὸ μεγάλους ποιητὲς τοῦ τόπου του πού πλούτισε τὴν καταλανικὴ γλῶσσα, πού τῆς ἔδωσε δύναμη, εὐλυγισία καὶ μιὰ μοναδικὴ μουσικὴ αἰσθησὴ. Τὸ ἔργο του «Ἀτλαντίδα» μεταφράστηκε σὲς περισσότητες εὐρωπαϊκῆς γλῶσσας καὶ τὸ «Κανιγκώ» του εἶναι θερμοὶ ὕμνοι σὲ τὴ φύση γεμάτοι λυρισμὸ καὶ μουσικοπάθεια. Ὑπῆρξε φίλος καὶ μεταφραστὴς τοῦ Μισιράλ.

Ἡ ἐκατονταετηρίδα τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ποιητῆ δὲν καθορθώθηκε νὰ γιορταστῇ ἀνάλογα γιὰ τὸ καθεστὼς τοῦ Φράγκου ἀπαγόρευσε τὴν καταλανικὴ γλῶσσα σ' ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς.

Οἱ συμπατριῶτες του ὅμως, πού βρίσκονται ἐξόριστοι στὴ Γαλλία, εἰσιμάζονται νὰ γιορτάσουν τὸ γεγονός ἀντιῆρα μετὰ τὴ φήμη καὶ τὴ δόξα τοῦ μεγάλου Ποιητῆ καὶ νὰ ἐκδώσουν τὰ «Ἰσπανία» κι' ὅλες τὶς Κριτικὲς πού ἀφοροῦν τὸ ἔργο του.

Στὴν Ἰσχυροδωβακία

— Οἱ λίγοι Τεῖχοι ζωγράφοι πού βρίσκονται αὐτὴ τὴ στιγμή στὴ Γαλλία παρουσιάστηκαν ἐνωμένοι σὲ μιὰν ἐκθεσὴ. Τὰ πρὸ ζωντανὰ ἔργα τους εἶναι κυρίως ἐκεῖνα πού ἐκφράζουν τὸ μεγάλο δράμα τοῦ πολέμου καὶ τῆς κατοχῆς στὴν πατρίδα τους.

— Όλοι σχεδόν οι Τσέχοι λογοτέχνες έχουν μείνει στον τόπο τους και σιενά συνεργάστηκαν όλες τ'ς δύσκολες μέρες που πέρασαν.

— Ο Ζοσέφ Καπέκ, αδελφός και συνεργάτης του Καρέλ Καπέκ, πέρασε στο στρατόπεδο του Belsen.

— Ο Βλαδимиρ Βανκούρα, είναι από τους καλύτερους συγγραφείς Βασανίστηκε και τουφεκίστηκε από τους Γερμανούς.

— Ο ποιητής Νοβομέσκι, πρόεδρος της 'Εθνικής 'Αντίστασης, βύτηρ' από την πτώση του διαστραμένου Τίτσου, πήρε την εξουσία στη Σλοβακία.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Τελευταία ή Α. Σ. ο Μητροπολίτης 'Ηλιουπόλεως Γεννάδιος, εξέδωσε ένα επίκαιρο βιβλίο με τον τίτλο «Πόλεμος, Κοινωνία, Χριστιανισμός και Μεταπολεμικός κόσμος». Τα επιχειρήματά του είναι πειστικά, γιατί βασίζονται περισσότερο σε θετικά και ιστορικά γεγονότα και γιατί προσπαθεί να αποφυγει άδολογους θεολογικούς μεταφυσικούς κοσμοθεωρίες. Η πολυμάθεια του συγγραφέα και η μεγάλη του ενημερότητα σε διεθνή πολιτικά και θρησκευτικά ζητήματα, καθιστούν το βιβλίο του αξιοπρόσεχτο. Μας λυπεί μόνο το ύψος και η γλώσσα του.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Στην 'Αντι-η Γικλ-ύρω, τον εξαίρετο άνθρωπο με την αγνή και μεγάλη καρδιά και τον εκλεκτό πολίτη λογοτέχνη, τα «Χρονικά» από βαθύ θαυμασμό και ιερό πνευματικό καθήκον θ' αφιερώσουν ολόκληρο το ερχόμενο τεύχος τους. Ήδη βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση να αναγγειλιουμε, ότι εξασφαλίσαμε τις πολύτιμες συνεργασίες του κ. Αρχη Κόβα, του κ. Γιάννη Χαλκούση, του κ. Δημήτρη Μάνου, του κ. Βασίλη Κασιπάκη, του κ. Α. Γραμμαλίου και του κ. Γιώργου Πατριάρχου.

Το χρονικό του συμπολίτη κ. Γιώργου Χριστούλη που δημοσιεύσαμε σ' αυτό το

τεύχος, μας το έστειλε ο ίδιος απ' την 'Αθήνα ειδικά για το περιοδικό μας.

'Απ' την 'Ουρου Μπακνέ, το πρωτοκαλλήκαρο του «Λόγου» λάβουμε δυο ανέκδοτα ποιήματά του, τα όποια θα δημοσιεύσουμε στα προσεχή μας τεύχη.

'Ο κ. 'Α Μ'ηης, ο ακούραστος και προσηδευτικός διαγινόμενος, αυτές τις μέρες θα μας προσφέρει μια νέα του κοινωνιολογική μελέτη με τον τίτλο «Γάμος και Οικογένεια, σημερινά της κοινωνίας».

Προσπεράσαμε με πολύ ευχαρίστηση ότι ο εκλεκτός συνεργάτης μας κ. Νεβζάν Χάτκα διορίστηκε στη Γενική Διεύθυνση Τύπου του Προσθυπουργικού Γραφείου ως μεταφορέας καθώς έκδοσης και ως έκφωνητής της ελληνικής έκδοσης του Ραδιοφωνικού Σταθμού της 'Αγκυρας.

Η κωμωδία «Τα υ-ε» όφείλεται στην κατασκευή των έντελης καινούργιων τυπογραφικών στοιχείων μας, για τη βελτίωση της καλλιτεχνικής εμφάνισης του περιοδικού μας.

Αυτό... οίος

Περισπούδαστος άρρογράφος σε πρόβητο άρθρο του με τον τίτλο «'Αγοιες (;) καιληκαριές» πάσων φαίνεται από άκατάσχετη άντωνυμιόμνία και δη έστυομανία, παραθέτει σε δυο μισές στήλες, σωστός, δυο δωδεκάδα : αυτός, αυτή, αυτό, αυτός, αυτές, αυτοί. Κι' άλλες τόσες άκριβώς στο άρθρο του «Να σώσουμε τον άνθρωπο». Στο τέλος του πρώτου άρθρου του με δικαιολογημένη άησυχία ρωτάει : «Τη φορά α ύ τ ή όσοι που χύσανε το αίμα τους κάτι θα ζητήσουν από τους άλλους έμάς και το κάτι α ύ τ ή δέ θάναί άλλο από μια άπολογία του τι προσφέραμε έμεις σί άλλοι σ' α ύ τ ής. Τι θάχαμε άραγε ν' άπαντήσουμε;»

'Απλούστατα, λέμε έμεις, αν τον δρόμη δέν τον συλλαβον άπ' τ' αύτί, αύτί που ζητούν το κάτι άπ' αυτούς και δέν τον πάνα στο δάσκαλο για να μαζέψει μερικές... άπ' αυτές που του χρειάζονται, μήτε έμεις θα ήσυχάσουμε, μήτε αυτοί, μήτε αυτός!

Fiati 40 Kuruş

ΤΥΠΟΙΣ Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΓΑΛΑΤΑ ΓΕΡΑΛΥΗ ΤΖΑΜΙ, ΚΑΡΑΝΤΙΝΑ ΣΟΦΙΑΣ ΓΙΟΡΔΑΝ ΧΑΝ